

Ransäters kyrka invigdes 1672. Kyrkan ödelades efter en eldsvåda 1983. En ny kyrka uppfördes och invigdes 1986.

RANSÄTERS KYRKOGRÅRD

Fastighetsbeteckning: Ransäter 7:1

ALLMÄN BESKRIVNING OCH HISTORIK

Befolkningstal:

1805: 1702

1900: 4551

1995: 726 ¹⁰

Gravskick och antal begravningar: Ransäters kyrkogård har kistgravar, urngravar och en minneslund. De senaste åren har omkring 20 gravsättningar skett per år.

Ransäters kyrkogårds storlek: ca 27 873 m², varav ca 23 137 m² är gravmark.

Ransäter består av dalgångsbygd längs Klarälven och anslutande åar, som omges av kuperad skogsmark. Längs älven finns ett tjugotal stenåldersboplatser, men fornlämningar från senare perioder saknas. Ortnamnet (1503 *Ranesetther*) avser den namngivande gården. Namnet innehåller *säter*, vilket kan härledas till utmarksäng och möjligen ett äldre namn *Rann* på nuvarande Ranån.¹¹ Sockenindelningen har ändrats över tid och tillhörde länge Kils pastorat. Detta bestod först av två socknar, Kils och Ulleruds socken, varefter Ullerud delades upp i Övre och Nedre Ullerud. Ransäter hörde då till den norra delen av Övre Ulleruds socken. Stiftschefen, den s.k. superintendenten, hade pastoratet som sitt prebende och var också kyrkoherde här. År 2010 skedde en sammanslagning och Munkfors-Ransäter församling bildades. Denna inlemmades i församlingen Forshaga-Munkfors år 2013.

¹⁰ Bebyggelseregistret, Raä.

¹¹ www.ne.se

Under 1600-talet skedde en utveckling inom jordbruket och järnhanteringen vilket ledde till befolkningsökning och ökad bebyggelse. Karlstads borgmästare, John Börjesson, anlade tre stångjärnshammare med tillhörande herrgårdar i Ranåns dalgång. Bruken kallades "Övre hammaren" (Ransbergs herrgård), "Mellanhammaren" (Berget, tillhör i dag Geijersskolan) samt Nedre hammaren (Geijersgården). År 1670 avsöndrades Ransäter som självständig församling.¹² År 1672 invigdes Ransäters kyrka.

När Börjesson avled 1676 kom släkten Geijer att bli delägare i järnbruken. Christoffer Geijer var gift med borgmästare Börjessons dotter. Erik Gustaf Geijer (1783-1847) var barnbarn till Christoffer, och son till bruksägaren Bengt Gustaf Geijer och Ulrika Magdalena Geisler. Geijersgården är i dag minnesgård och äger skydd som byggnadsminne. Ett rum på gården är också tillägnat minnet av två andra kulturpersonligheter; författaren till folklustspelet *Värmlänningarna*, F. A. Dahlgren, vilken var bosatt på gården under en period, samt konstnären Uno Troili, systerson till Erik Gustaf Geijer, uppvuxen på granngården Uddersrud.

Ransäter anses vara en föregångare inom utbildningsområdet med en av landets första folkskolor grundad år 1831.¹³ 1952 startade Geijersamfundet Geijersskolan vid Uddersrud.¹⁴

Under 1800-talets andra hälft klarade inte de tre Ranåbruken konkurrensen från större bruk och fick läggas ned. Kvar i socknen blev bruket i Munkfors där verksamheten och samhället växte. Vid Ransberg i Ransäter byggdes dock en industriell verksamhet upp med sågverk, trämasse- och pappfabrik samt tegelbruk. Ransbergs massafabrik lade ner verksamheten 1938 och tegelbruket upphörde 1967. I bygden har man ägnat sig åt lantbruk, skogsbruk och hantverk av olika slag. Här har funnits två snickerifabriker. Ransäters snickerifabrik, samt Lundby snickerifabrik som huvudsakligen tillverkade möbler. Vid Gersby norr om Ransäter fanns en stor torvtäkt där torvströ utvanns under sommarhalvåret. I Ransäter har också en kvarn funnits.¹⁵

Ransäters kyrka ligger mellan Klarälven och riksväg 62. Ransäters hembygdsgård, strax norr om kyrkan, utgörs av den gamla gården Åmberg och tillhör en av de större hembygdsgårdarna i länet. Mitt emot kyrkan finns Erlandergården med ett gammalt skolhus, f.d. statsminister Tage Erlanders (1901-1985) födelsehem. Ett stycke söder om kyrkan ligger ett privatägt hus som kallas "kyrklyckan". Här bodde rättaren vid Uddersrud, som under en tid var kommunägt ålderdomshem med jordbruk. Nästa byggnad söderut är en f.d. prästgård från 1920-talet som numera är i privat ägo.¹⁶ Prästboställen har funnits i Ransbacka, Gersby och Åtorp.¹⁷

Ransäters 1600-talskyrka brann ned till grunden i december 1983. En ny träkyrka, något mindre än originalet, uppfördes efter ritningar av arkitekt Jerk Alton och invigdes i februari 1986. Ransäters kyrkoanläggning består förutom av kyrka och kyrkogård av ett putsat gravkapell tillkommet 1934 och ombyggt under 1950-talet, ett församlingshem från 1986, en personalbyggnad med kontor och garage från 1986, samt ett förråd som troligen är från 1930-talet men tillbyggt under 1960-talet.¹⁸

¹² Hillgren 1988.

¹³ Eles 1979.

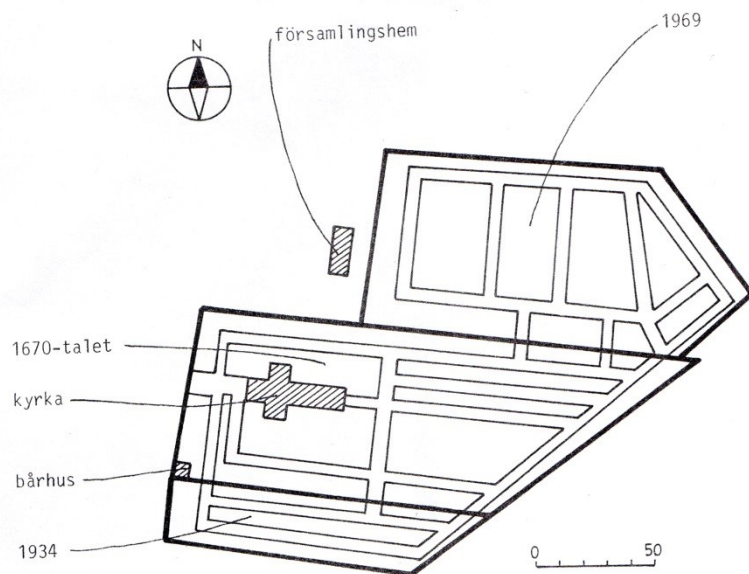
¹⁴ Erixon 1962.

¹⁵ Lennart Kejlers historiska sammanställning, www.munkfors.se.

¹⁶ Informantmöte Ransäter.

¹⁷ Helger 1944.

¹⁸ Bebyggelseregistret, Raä.

Översikt utvidgningsområden, ur *Begravningsplatser i Värmlands län 1988*. I kyrkogårdens nordöstra del togs en minneslund i bruk år 1993.

RANSÄTERS KYRKOGRÅRDS HISTORIK

Ransäters kyrka invigdes **1672**. Kyrkogården togs i bruk i samband med att kyrkan uppfördes. Kyrkogården har utvidgats vid flera tillfällen. Under 1800-talet skedde två utvidgningar. Därefter gjordes en utvidgning mot söder 1934 och en mot norr 1969. En minneslund i nordost togs i bruk år 1993.

Kyrkogården var till en början liten och bestod av marken närmast kyrkan. Kyrkogården omgärdades av en timrad kyrkogårdsbalk där varje hemman var ålagda att underhålla varsin del av balken.

1763 byttes den timrade kyrkobalken ut mot en stenmur. 666 lass med gråsten beräknades gå åt och stenen skulle köras fram på vinterföret. Det var beslutat att "sten skall innesluta kyrkian på alla sidor och ej som de gamla träbalkarna på någon sida stödja sig intill kyrkiowäggen". Uppförandet av muren skulle ske på församlingens gemensamma bekostnad "utan kalkbruk eller täckning".¹⁹

År 1772 beslutades att köra fram sten till en vintergrav, för att undvika "tjälspettning för gravar under den kalla årstiden". Här kunde alltså den avlidne förvaras till dess att tjälen gått ur marken. Samma år beslutades att uppföra portar till kyrkogården. De skulle täckas med brädor och spån från vapenhuset, vilket rivits i samband med en reparation.

Under 1600- och 1700-talet skedde även gravsättning under kyrkans golv. Kistor sattes ned efter hand i särskilda gravrum. Att begravas under kyrkogolvet var ett gravskick ämnat för adliga och inflytelserika personer. Gravskicket förekom i vårt land från tidig medeltid fram till 1815 då det förbjöds av hygieniska skäl. Efter kyrkans brand år 1883, skedde en arkeologisk utgrävning där man fann två gravrum och ytterligare ett utrymme som man tolkade som en vinkällare, eller möjligen ett gravrum som fått ändrad funktion. I vardera gravkammare fann man flera kisthandtag.²⁰ Det är inte klagtjort vilka personer som begravts under kyrkan, men i Nils Helgers bok om Ransäters socken skriver han om den renovering som skedde inför kyrkans hundraårsjubileum år 1772. Vid en kyrkostämma finns noterat; "Choret uphöjes och grafwen i Choret til säkerhet för under byggnadens rifning ock med sten muras på ägarnes egen bekostnad – intressenter häruti woro ägarna af alla 3 Ransäters bruk och pastorn i församlingen, Munkfors äger ock där en enskilt graf hwilken war i fullkomligt stånd".²¹ Det var alltså bruksägarfamiljerna i Ransäter och Munkfors samt prästen som hade egna gravkammare.

¹⁹ Helger 1944. Sid 121.

²⁰ Ransäters kyrka. En arkeologisk undersökning. Rapport UV 1985:8 Kristina Carlsson Viktor Svedberg, Riksantikvarieämbetet, Värmlands Museum.

²¹ Helger 1944.

1817 fick kyrkvårdarna i uppdrag att reparera fotgallret på kyrkogårdens portar. Det klagades över att svin varit inne på kyrkogården. Man hade problem med både större och mindre kreatur som betade på kyrkogården. Enligt uppgift verkade det som om granngårdarna släppte in djuren med flit, därför införde man ett förbud; "Ransäters åbor att ej släppa in sina kreatur på Kyrkogården, och åtog de sig sjelfwa ett wite af 16 dlr smt för hwarje kreatur, som hädaneftir släpptes in, eller ock miste kreaturet, som tillfaller de fattiga i socknen".²²

1820 reparerades stenmuren. Varje hemman hade fortfarande varsin del att sköta.²³

Omkring år 1831 uppfördes ett skolhus mitt emot kyrkan på initiativ av Bengt Reinhold Piscator. Byggnaden användes också som sockenstuga.²⁴

1858 var kyrkogården för trång och den utvidgades för första gången. Muren flyttades ut 20 alnar, motsvarande 11,88 meter, åt öster och norr, med en rundning i nordvästra hörnet. Marken skänktes av brukspatron S. B. Geijer med villkor att familjegraven inte fick rivas.²⁵

1883 var kyrkogården för liten och man gjorde därför ytterligare en utvidgning mot öster. Marken ägdes av brukspatron Dahlgren som lovade att utvidgningen fick göras mot särskild ersättning. Området skulle dock inte gå i rak linje med dåvarande kyrkomuren i öster och väster, utan så att tillräckligt utrymme lämnades mellan kyrkogården och älven.²⁶ Kyrkogårdsdelen blev alltså inte rektangulär utan anpassades till slänten vid älven.

1934 skedde en utvidgning mot söder efter ritningar av trädgårdskonsulent Edvard Jacobson. Enligt uppgift flyttades den äldre stenmuren och kompletterades med ny mur för att omgärda den nya kyrkogårdsdelen. Enligt Jacobsons beskrivning är kyrkogården ritad i en modern arkitektonisk stil, där häckar och en ändamålsenlig placering av det högre planteringsmaterialet skulle framkalla rumsverkan i anläggningen. Han ville åstadkomma mera liv och grönska på kyrkogården och få bort den känsla av stenöken som han tyckte uppstod när gravvårdarna saknade bakgrund. Mellan familjegravslinjerna och de allmänna gravarna planterades häckar av amerikansk hagtorn, som skulle släppas upp till 120 cm höjd. Skiljehäckarna skulle däremot hållas låga, och liguster föreslogs som växtmaterial. Indelningen av de allmänna gravarna skilde sig från tidigare planläggning. Istället för en smal väg mellan varje gravrad var varannan väg ersatt med en rad av låga blomsterbuskar, som utgjorde bakgrund för vårdar i två rader. Från varje stenplattstig kunde man då läsa på stenarna i två rader. Jacobson tyckte inte att några gravkullar skulle tillåtas på de allmänna gravarna. Varje sträcka skulle efter färdig gravsättning jämnplanteras och besås med gräs. De gravägare som önskade vårda sina gravar skulle få skära upp en rabatt av storleken 40 x 60 cm. Edvard Jacobson gav anvisningar om att gravvårdarna inte fick överstiga häckens höjd, och att de gravägare som önskade förse sina gravplatser med stenramar skulle anvisas en plats där alla gravar hade lika utformning. Han ansåg att en sådan grav alltför mycket förtryckte och skymde angränsande gravar.²⁷ Planteringsförslaget visar lindar, enstaka lönnar, olika sorters spireabuskar, ölandstok, oxbär, schersmin, forsythia och vresros.²⁸ I samband med kyrkogårdsutvidgningen byggdes också ett gravkapell.

²² Helger 1944.

²³ Helger 1944.

²⁴ Helger 1944.

²⁵ Helger 1944.

²⁶ Eles 1979.

²⁷ Beskrivning till utvidgning av Ransäters kyrkogård, maj 1934 Edvard Jacobson, Värmlandsarkiv.

²⁸ Planteringsförslag, maj 1934 Edvard Jacobson, Värmlandsarkiv.

1938, i samband med ett restaureringsförslag för kyrkan, tog arkitekt Einar Lundberg fram ritningar till grindar för västra kyrkogårdsporten.²⁹

Omkring åren 1944-1945 skedde en renovering av den gamla kyrkogården efter ritningar av Edvard Jacobson. Enligt hans beskrivning var största möjliga hänsyn tagen till befintliga gravar. Genom att rikta gravvårdar och plantera höga häckar bakom dem ville han få bort en "verkan av stenöken". I arbetsbeskrivningen står att man måste gå ganska radikalt tillväga i en del fall för att få rätta gravrader, men att det var nödvändigt för att kyrkogårdens skulle få ett vårdat utseende. Han ansåg att kyrkobyggnaden skulle "vila i en lugn gräsmatta, som vackert förenar kyrkan med kyrkogården". Grusgången omkring kyrkan gav ett för kallt och livlöst intryck. Framför kyrkans entré gjordes en samlingsplats. Den Geijerska graven, vilken utgjorde ett huvudmotiv på kyrkogården skulle gränsregleras och förses med en tillfartsväg av stenplattor. En stor granhäck vid älvkanten togs bort för att inte skymma den vackra utsikten mot vattnet. Vegetationen i sluttningen skulle av samma orsak gallras. En större sittplats planerades mot muren i öster, för att man där skulle kunna njuta av utsikten. I kvarter 6 togs grusvägarna bort och ersattes med stenplattvägar. Istället för låga häckar skulle avgränsning ske genom prydnadsbuskar. I de allmänna raderna skulle gravraderna skiljas åt genom en låg rosenbuske och stenplattstigar utgöra förbindelsevägar.³⁰ En räkning visar att man till anläggningsarbetet lånade hästar och köpte gödsel från ålderdomshemmet Uddersrud. En annan räkning från Stensborgs trädskolor visar att en mängd perenna växter inköptes för att planteras omkring brunnen på kyrkogården.³¹

1946 ordnades ett entréparti vid gravkapellet med parkeringsplats och planteringar, efter förslag av Carl Sundin/Edvard Jacobson.³²

1959 ordnades ett entréparti norr om kyrkan med parkeringsplats och planteringar, efter förslag av Edvard Jacobson.³³

1962 lades kvarteret närmast gravkapellet om, kvarter 15, efter ritning av Edvard Jacobson.³⁴ Under 1960-talet upphörde bruket av s.k. allmänna linjer. Sannolikt hade allmänningen inte tagits i bruk ännu, utan man lade om kvarteret för vanlig gravsättning.

1964 gavs bygglov för att bygga ut den bod som var belägen utanför kyrkogården i sydost. Boden förlängdes med en lika stor del mot väster.³⁵

²⁹ Restaureringsförslag, 14.5.1938 Einar Lundberg, Värmlandsarkiv.

³⁰ Renovering av gamla kyrkogården, augusti 1944 Edvard Jacobson, Värmlandsarkiv.

³¹ Kostnadsberäkningar, Värmlandsarkiv.

³² Juni 1946 Carl Sundin, Värmlandsarkiv.

³³ Förslag till parkering, 26.2.1959 Edvard Jacobson, Värmlandsarkiv.

³⁴ Omläggning av gravkvarter vid bårhuset, 4 juli 1962, Edvard Jacobson, Värmlandsarkiv.

³⁵ Förslag utbyggnad av bod, Munkfors 1964, Värmlandsarkiv.

En mycket gammal bild på Ransäters kyrka och kyrkogård. Fotot visar de äldsta gravvårdarna. Söder om kyrkan står några smidesjärnskors och ett gjutjärnskors. En smal slingrande gång finns i gräsytan söder om kyrkan. Öster om kyrkan anas en ensam gravsten. Okänt år och fotograf. Munkfors expeditions arkiv.

Ransäters kyrka och kyrkogård som det såg ut omkring sekelskiftet 1900. Vykortet är poststämplat 1903. Foto: Carl Åhström. Munkfors expeditions arkiv.

Flygfoto av Ransäters kyrka och kyrkogård. Bilden visar 1934 års område söder om kyrkan. Fotot är taget strax efter renoveringen av den gamla kyrkogården år 1943. Norr om kyrkan syns den gamla landsvägen som fortsatte mot färjeläget. Foto: Värmlands Museums arkiv.

Bild som visar en anlagd sittplats omgiven av rosenplantering. Foto: Assar Mårtensson. Munkfors expeditions arkiv.

1969 skedde en större utvidgning norrut efter förslag av Edvard Jacobson. Området hade en areal av 14500 kvm. Jacobson skriver "att från dess höga belägenhet över älven med fri utsikt över vatten och landskap har man här en av de vackraste utsiktspunkterna i Klarälvdalen". Marken bestod av plan åker och var idealiskt för gravsättning. Områdets planering syftade till att skapa "ett antal rymliga och lugna gravgårdar ramade av blomsterbuskar". Endast de yttre vägarna anlades som grusvägar. Vägarna inom gravgårdarna belades med gatsten respektive glavaskiffer. På området mot älvbrinken planerades en halvcirkelformad urnlund. Ytterområdena anlades med gräsmattor.³⁶ Jacobson tog också fram ett antal detaljritningar; dels för en grind vid områdets sydvästra entré, dels för en damm med sittplats i sydväst, men också för ett högt träkors till urnlund.³⁷ Enligt Jacobssons växtförteckning planterades häckar av häggmispel och vresros i kvarteren. Rosor sattes i anslutning till sittplatsen vid dammen. I dag är de ersatta av enebuskar. En rosenhäck sattes också som yttre avgränsningshäck längs kyrkogårdens norra och östra sida. Trädkransen utgjordes av lönnar respektive björkar. Inne i kvarteren planterades en rad av oxelträd. Längs urnlundens västra sida sattes en rad med rönnar, vilka dock inte finns kvar i dag.³⁸

1972 anlades en väg söder om kyrkogården, från landsvägen fram till boden, och en avfallsplats i sydost. Där anlades också en stor vändplats.³⁹

1983 brann Ransäters kyrka ned till grunden. I samband med återuppbyggnaden utfördes en arkeologisk undersökning av Riksantikvarieämbetet.

1986 återinvigdes Ransäters kyrka efter ritningar av Jerk Alton. Samma år uppfördes också ett församlingshem efter ritningar av Jerk Alton Arkitektkontor AB.⁴⁰

1986 uppfördes en personalbyggnad med garage efter ritningar av Värmlands Husprojektering.⁴¹

1986 togs en trädvårdsplan fram av Inger Godin, Jacobson & Widmark.⁴²

Under 1990-talets början infördes självvattnande blomlådor, s.k. Emperilådor, vid kyrkogårdens skötselgravar.⁴³

1993 anlades en minneslund i anslutning till urnlundens på nya kyrkogården. Konstmed Nils Forslund tillverkade två ljusbärare/vashållare till minneslundens.

2015 togs en trädvårdsplan fram av Broussard Arborist AB, Sollebrunn.⁴⁴

³⁶ Beskrivning till utvidgning, 6.10.1965 Edvard Jacobson, Värmlandsarkiv.

³⁷ Detaljritning över grind, 9.11.1967 Edvard Jacobson. Detaljritning av damm och träkors, 14.07.1967 Edvard Jacobson, Värmlandsarkiv.

³⁸ Planteringsritning 14.07.1967 Edvard Jacobson, Värmlandsarkiv.

³⁹ Beställning anläggning av väg, 8.9.1972, Värmlandsarkiv.

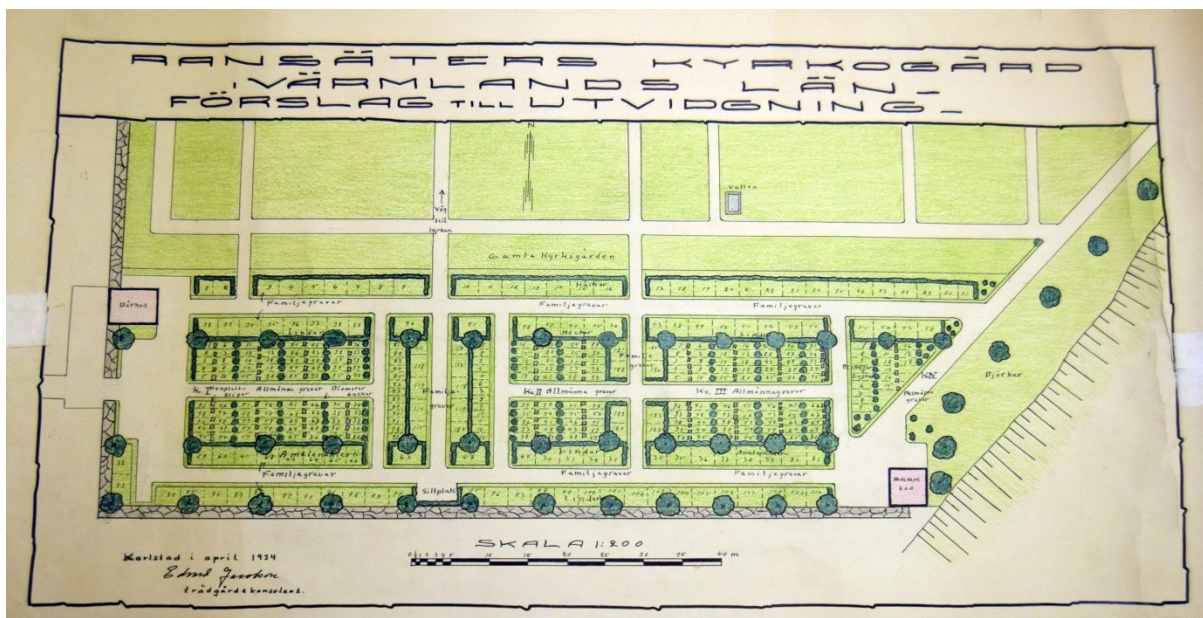
⁴⁰ Församlingshem, 10.09.1984 Jerk Alton Arkitektkontor AB, Värmlandsarkiv.

⁴¹ Personalbyggnad, 25.02.86 Värmlands Husprojektering, Värmlandsarkiv.

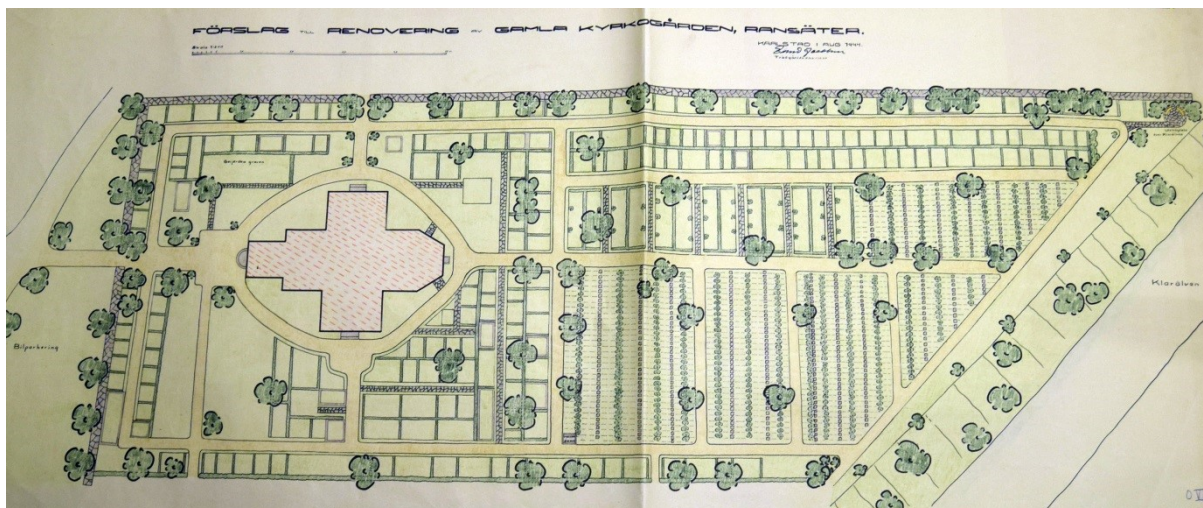
⁴² Trädvårdsplan, 07.02.1986 I. Godin Jacobson & Widmark, Värmlandsarkiv.

⁴³ Torbjörn Thorén.

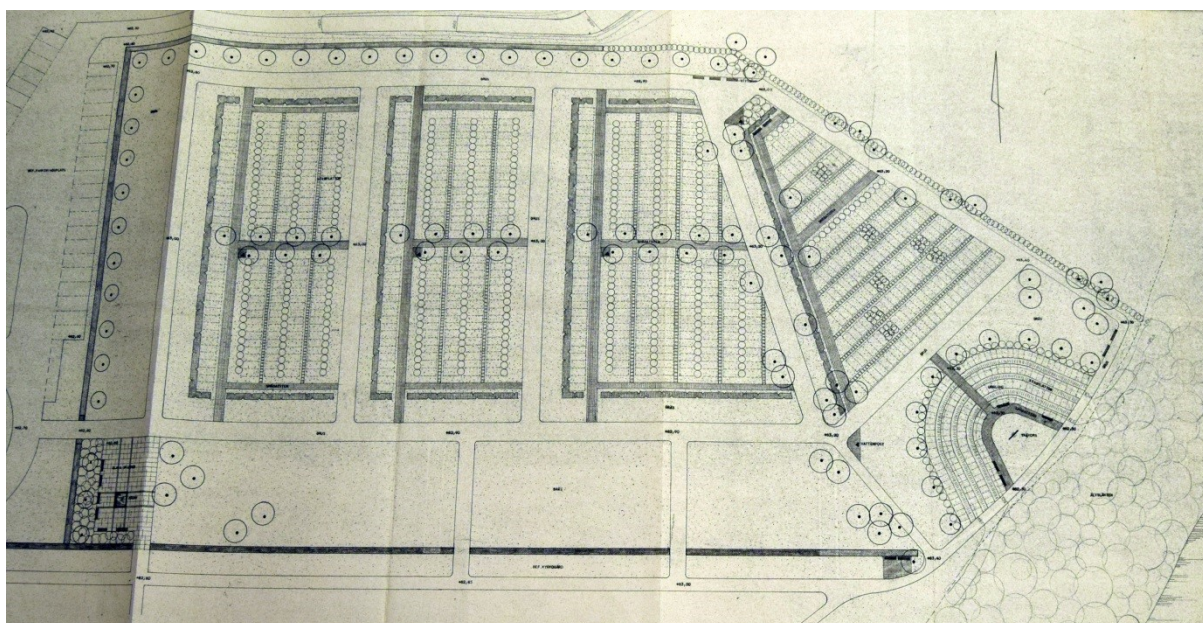
⁴⁴ Trädvårdsplan Ransäters kyrkogård 2015, Forshaga-Munkfors församling.

Förslag till utvidgning av Ransäters kyrkogård, april 1934 Edvard Jacobson. Avfotograferad ritning vid Värmlandsarkiv.

Förslag till renovering av gamla kyrkogården, Ransäter, augusti 1944 Edvard Jacobson. Avfotograferad och något beskuren ritning vid Värmlandsarkiv.

Förslag till utvidgning, 14.07.1967 Edvard Jacobson. Avfotograferad och något beskuren ritning, Värmlandsarkiv.

1934 års utvidgningsområde söder om kyrkan har en väl sammanhållen karaktär.

RANSÄTERS KYRKOGÅRD I DAG

Ransäters kyrka och kyrkogård är belägna invid gamla landsvägen. På andra sidan vägen ligger det gamla skolhuset och Erlandergården. I närheten finns den f.d. prästgården, Geijersgården, Geijersskolan och Ransäters hembygdsgård. Söder om kyrkogården ligger väg, personalbyggnad och åkermark. I väster passerar vägen. Parkeringsplatser finns i väster, dels i anslutning till gravkapellet och dels i anslutning till församlingshemmet. Norr om kyrkogården finns väg och åker samt enstaka bostadshus.

Kyrkogården har utvidgats vid flera tillfällen och är i dag indelad i 23 kvarter med urnlund och minneslund i den nordöstra delen. Begravningsplatsen har anlagts på plan mark. Den har en oregelbunden form och sträcker sig från sydväst till nordost. Mur omgärdar kyrkogården på tre av fyra sidor. Rosenhäck utgör yttre avgränsning vid kyrkogårdens nordöstra del. En mur delar också den gamla och nya kyrkogården. Kyrkan är omgiven av den gamla kyrkogården och den nya kyrkogården är belägen norrut. Gravkapellet är beläget sydväst om kyrkan. Gångar på kyrkogården är grusade och raka. I gravkvarteren finns plattgångar och plattstigar av glavaskiffer. På nya kyrkogården finns även gångar av gatsten.

Den gamla kyrkogården har en trädkrans av lind. Inne i kvarteren finns också lind, ek och rönn. Kvarteren har rygghäckar av häggmispel och skiljehäckar av måbär. Omkring kyrkan har många brukspatronsläkter sina familjegravar; Dahlgren, Troili, Lalin, Wåhlén, Fahlbeck och flera familjer Geijer. Av särskilt intresse är de gravvårdar som har koppling till järnhanteringen och tidigare verksamheter i bygden. I kvarteren närmast kyrkan samsas äldre gravvårdar med gravplatser tillkomna efter renoveringen under 1940-talet. Då rätades gravraderna och platserna försågs med skiljehäckar. Den äldsta bevarade gravvården är en skifferhäll daterad 1814, rest över Erik Gustaf Geijers föräldrar; Bengt Gustaf Geijer och hans maka Ulrika Magdalena Geisler. Bland andra gravvårdar av hög ålder kan nämnas ett antal smidesjärnkors, gjutjärnskors samt kalkstensvårdar, tillkomna omkring 1800-talets mitt. Väster om kyrkan finns ett lapidarium med fyra smidesjärnkors, två av dem kan dateras till 1800-talet.

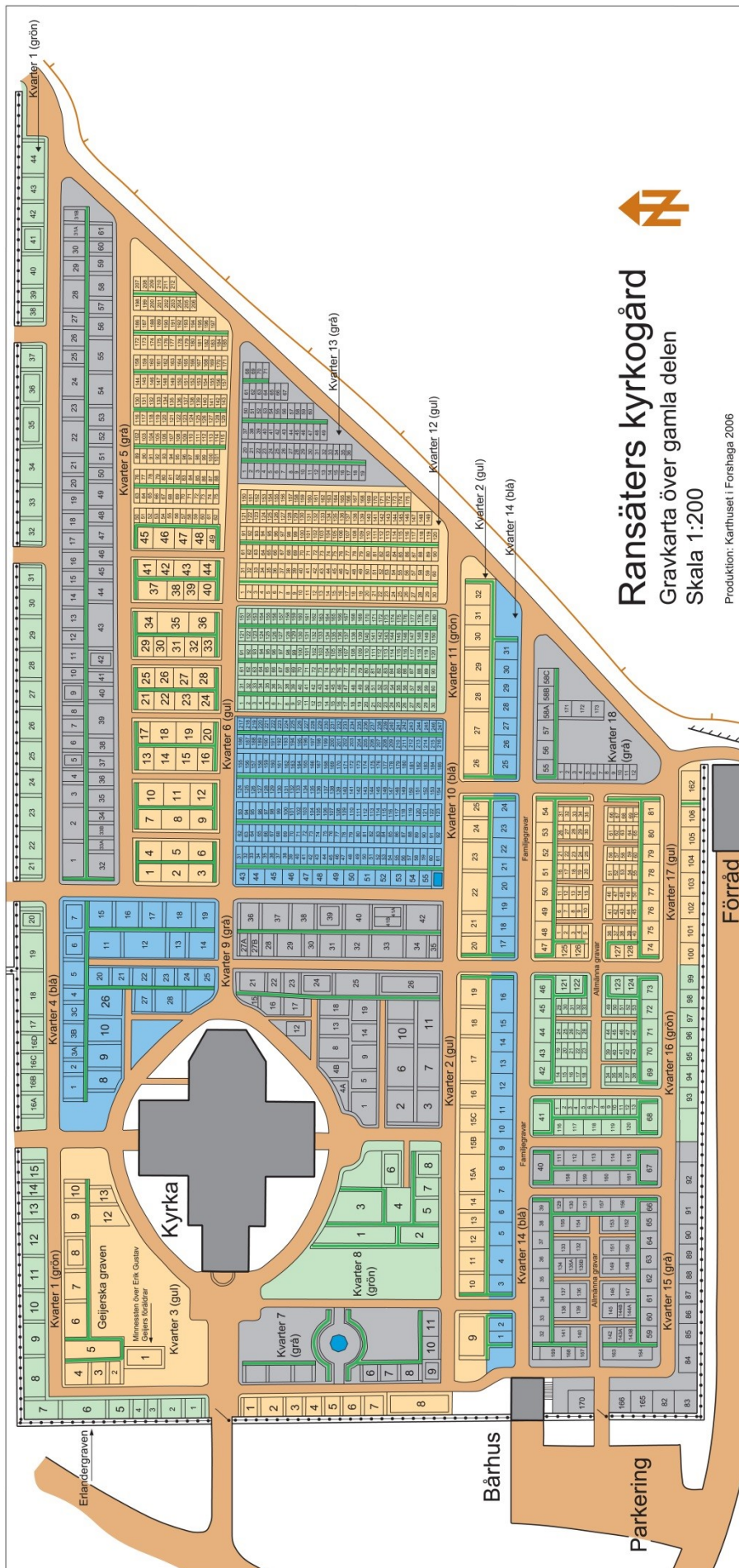
På kyrkogården finns sju gravplatser som omgärdas av järnstaket. Endast en av dessa är belagd med grus. Nitton gravplatser har bevarad stenram, men är numera belagda med gräs. En av dessa ramgravar omgärdas också av stenstolpar och kätting. Invid stenmuren i nordväst finns Erlanders familjegrav där statsminister Tage Erlander gravsattes 1985.

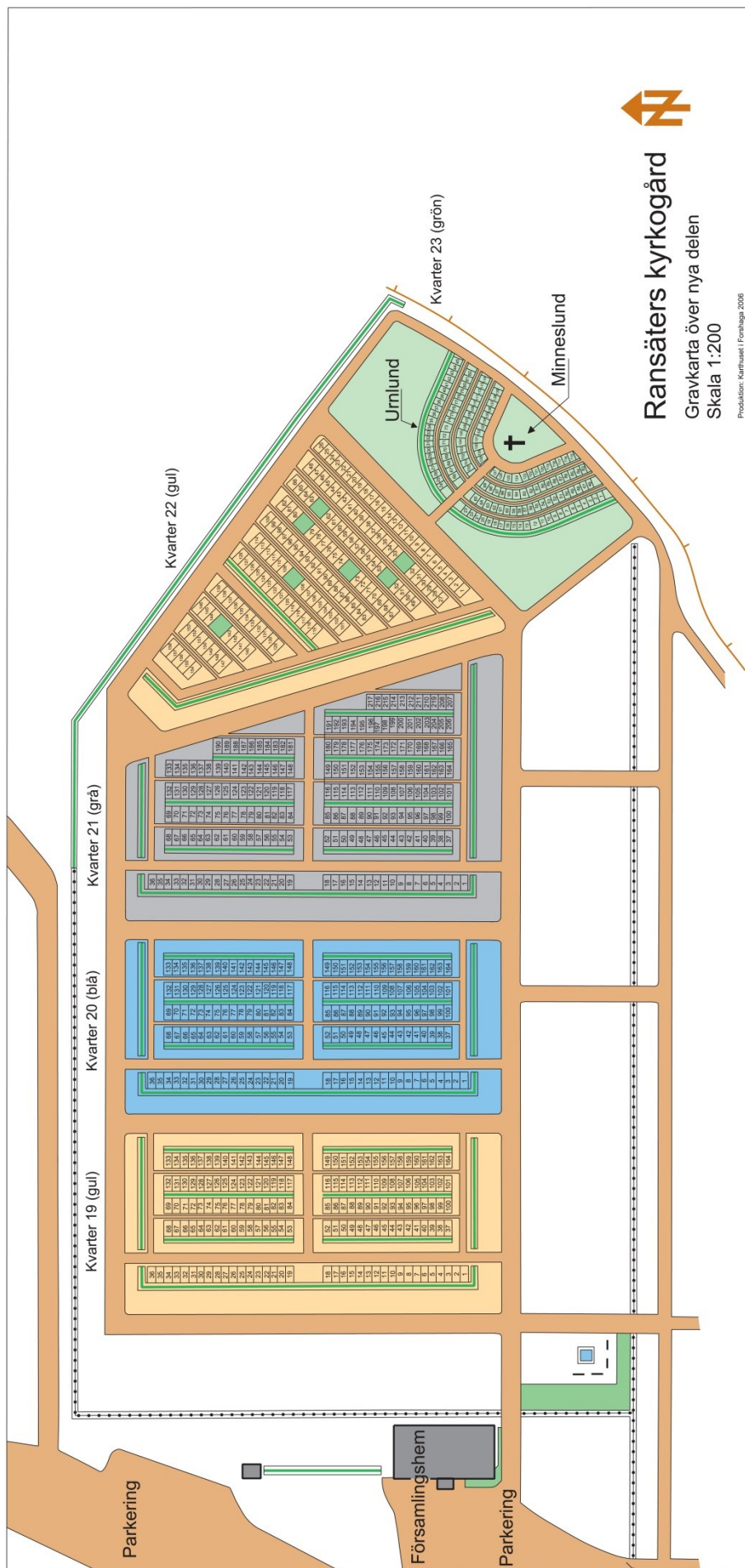
I kvarteren öster om kyrkan finns flera f.d. allmänområden. Ett allmänområde var en avgiftsfri begravningsform där enskilda gravsattes i löpande följd utan gravrätt. Allmänlinjerna går att följa under åren 1898-1934. Gravvårdarna kännetecknas av mindre högsmala stenar, liggande hållar, trä- och järnkors. Flera är enkla i utförandet. Här är tidigare rosenhäckar borttagna och vissa rader är ersatta med häggmispel.

1934 års utvidgningsområde söder om kyrkan har en väl sammanhållen karaktär, med låga och breda och rygghäckar av amerikansk hagtorn samt skiljehäckar av måbär. Rosor finns planterade som bakgrund till gravvårdarna i kvarter 18. I kvarterens mitt finns f.d. allmänområden med mindre och enklare vårdar från tiden 1935-1958. Luckor finns i de allmänna linjerna, men endast någon enstaka grav av senare datum påträffas. Här är tidigare rosenhäckar borttagna.

Den nya kyrkogården har en trädkrans av lönnar respektive björkar. I kvarteren finns oxelträd. Yttre kvartershäckar utgörs av häggmispel och rosor är planterade som bakgrund till gravraderna. Området har en öppen karaktär med gott om utrymme mellan gravraderna. Här finns också mycket outnyttjad gravmark. Urnlunden och minneslunden är belägna i en anlagd sänka nära Klarälven. Längst ned finns ett högt träkors. Gravraderna är förlagda i bågformer och är avsedda för liggande vårdar.

På gamla kyrkogården finns särskilt anlagda sittplatser, dels vid en damm sydväst om kyrkan och dels i nordost, i gränsen mot urnlunden och minneslunden. På nya kyrkogården, i anslutning till entrén i sydväst, finns en anlagd sittplats vid en damm. En fast bänk finns även i nordost, i anslutning till urn- och minneslunden. På de båda kyrkogårdsområdena finns ett antal servicestationer i likartat utförande. På den gamla kyrkogården finns också en gjuten vattendamm där man kan hämta kannor med vatten.

Ransäters kyrkogård

Gravkarta över nya delen

Skala 1:200

Produktion: Kemhuset / Forsnåga 2008

KVARTER

Ransäters kyrkogård är i dag indelad i 23 kvarter. På den gamla kyrkogården finns kvarter 1-18 och på den nya kyrkogården finns kvarter 19-23. Minneslunden finns inom kvarter 23. Kvarter 21-22 är ej tagna i bruk ännu.

Kvarter 1 utgörs av en familjegravsråd belägen längs med den norra och nordvästra muren. Gravplatserna är stora, indelade av måbärshäckar, och rymmer ibland flera gravvårdar. Några enstaka stenramar finns bevarade. I gravraden finns övervägande höga smala gravvårdar. Här förekommer även några gjutjärnskors och stora hällar, varav en i kalksten och en i gjutjärn. Längs västra muren finns Tage Erlanders familjegrav, flankerad av två höga enbuskar. Många har besökt graven genom åren och man har därför lagt marksten på gravplatsen. Flera gravplatser har koppling till de bruksägande familjerna. Vid norra muren står en gammal ek. Vid gravradens slut i öster finns en sittplats med en fast bänk.

Kvarter 2 utgörs av en familjegravsråd belägen längs med den västra muren, samt en gravrad längs gränsen till 1934 års område. Här finns en rygghäck av amerikansk hagtorn. Gravplatserna är stora, indelade av måbärshäckar, och rymmer ibland flera gravvårdar. Norr om gravkapellet finns två äldre gravplatser, varav den s.k. Jonsbolsgraven har en bevarad stenram. Åmbergsgraven utgörs av kalkstensvårdar och smidesvårdar. I kvarteret kan också ett gjutjärnskors nämnas, samt en gravvård med formen av en trädstubbe. I övrigt härrör många av gravplatserna från tiden efter 1940-talets omläggning. Dessa gravvårdar är låga och breda.

Kvarter 3 har flera familjegravar med koppling till bruksägare. I kvarteret finns en hög rygghäck av häggmispel. Några gravplatser har skiljehäckar av måbär. Här finns låga breda vårdar men även flera höga vårdar som står i en öppen gräsyta. Plattgångar leder fram till dessa. Här finns kyrkogårdens äldsta gravvård, en hög skiffersten inom en järnram, rest över E. G. Geijers föräldrar. En bit därför finns Johan Gottschalk Geijers staketomgärdade gravplats, vilket är kyrkogårdens enda grusgrav. Tre järnstaket finns i kvarteret. Anders Fahlbecks gravvård på en av dessa gravar, utgörs av en stor järnhäll med ringar. Två gravplatser har bevarad stenram, varav den ena gravplatsen omgärdas av klotförsedda stolpar, förbundna av kätting. I kvarteret finns också en senare tillkommen smidesvård samt två gjutjärnskors.

Kvarter 1, bilden visar gravraden längs den norra muren.

Kvarter 2, bilden visar gravraden längs den västra muren.

Kvarter 3, här vilar flera bruksägare.

Kvarter 3, familjegrav med bevarad ram, stolpar, klot och kätting.

Kvarter 4 har rygghäck av häggmispel och skiljehäckar av måbär. Några rönнар har rumsskapande verkan. Gravplatserna är stora och plattgångar leder in i kvarteret. Här finns både höga äldre gravvårdar och låga senare tillkomna gravvårdar. Övervalsmästare Göthbergs gravplats är försedd med ett smideskors och ett smidesjärnstaket med intressant symbol. Fyra gravplatser har bevarad stenram. I kvarterets nordvästra hörn står minnesstenen över prästen Bengt Reinhold Piscator. Nämnas bör också J. F. Lundins nygotiska gjutjärnsvård.

Kvarter 4, rönнар finns i kvarteret.

Kvarter 5 består av två långa gravrader längs en hög rygghäck av häggmispel. De stora gravplatserna har skiljehäckar av måbär. En gravplats har bevarad stenram. Flera gravvårdar härrör från 1900-talets början och är tillverkade av diabas. Här finns också ett gjutjärnskors. Vid en gravplats finns två höga tujor. Vid gravradens slut i öster finns några buskar planterade.

Kvarter 5 utgörs av två långa gravrader längs en rygghäck.

Kvarter 6, den västra delen består av familjegravar och den östra delen består av ett f.d. allmänområde. Avdelningarna med familjegravar kallas "grottorna" av kyrkogårdspersonalen, vilket är en korrekt term att använda när det gäller trädgårdsarkitektur. Här finns flera "rum" eller "lövgrottor", d.v.s. avdelningar som är nästan helt omgärdade av höga häggmispelhäckar. Gångar av oregelbundet formade skifferhällar leder genom varje avdelning. Här tycks många gravplatser ha tagits bort då flera luckor finns. De äldsta gravplatserna är från 1920-30-talet. Tre gravplatser har bevarad stenram. De äldsta vårdarna varierar i form och storlek. Många gravvårdar är dock tillkomna under 1960-talet och är låga och breda.

Kvarter 6, familjegravar i häckomgärdade avdelningar.

Det f.d. allmänområdet kännetecknas av många låga gravvårdar, däribland järn- och träkors, som står tätt placerade i en gemensam gräsyta. Rygghäckar av häggmispel samt plattstigar finns vid vissa gravrader. Området smalnar av och är triangelformat i öster. Några stora lindar och en gammal ek skänker skugga och rumslighet i öster. Allmänlinjen går att följa under åren 1919-1934. Luckor förekommer, men endast någon enstaka gravvård av senare datum påträffas.

Kvarter 6, f.d. allmänområde.

Kvarter 7 har endast en kort gravrad med tre gravplatser i södra delen. Rygg- och skiljehäck utgörs av måbär. Gravvårdarna härrör från 1930-50-talet och är låga och breda. Större delen av kvarteret består av en gräsyta med en centralt anlagd sittplats omkring en damm. Runt om finns fyra utplacerade smideskors.

Kvarter 8 består av ett fåtal stora familjegravar söder om kyrkan. Ett lågt gjutjärnskors i väster tycks stå på ursprunglig plats då det kan ses på de äldsta fotografierna av kyrkogården. Två gravplatser tillhör familjerna Atterström. Den ena gravplatsen är omgärdad av smidesjärnstaket och rymmer flera gravvårdar. Den andra gravplatsen har bevarad stenram och originell placering av gravvårdarna, på kortsidorna mitt emot varandra. I kvarteret finns en hög obeliskliknande sten, med många namninskriftioner och med koppling till gården Åmberg. En plattstig leder fram till gravvården. Häckar saknas i detta kvarter.

Kvarter 9 består av stora familjegravar. Rygghäckar utgörs av häggmispel och skiljehäckar av måbär. Häckarna är lägre hållna i detta kvarter. Här finns flera låga breda gravvårdar tillkomna från 1940-talet och framåt, samt några äldre höga gravvårdar från 1800-talets slut och 1900-talets början. Här finns också ett äldre gjutjärnskors. Sex gravplatser har bevarade stenramar. Vid en gravplats från 1919 finns ett lågt järnstaket med ett blad som motiv. Staket med samma form återfinns även vid Övre Ulleruds kyrkogård. Mitt i den öppna gräsytan ligger J. F. Adelheims familjegrav omgärdad av ett smidesjärnstaket. Plattgångar leder in i de olika avdelningarna.

Kvarter 7, sittplats vid damm och utplacerade smideskors.

Kvarter 7, tre familjegravar.

Kvarter 8 med ett fåtal stora familjegravar söder om kyrkan.

Kvarter 9, här finns både låga och höga gravvårdar.

Kvarter 10 består av ett f.d. allmänområde, vars västra del omlades för vanlig gravsättning under 1990-talet. Kvarteret har en öppen karaktär med få träd. Här återfinns konstnären Robert Jäppinens (+2006) gravplats med en originell och konstnärligt utformad gravvård. Rosor utgör bakgrund till gravvårdarna och plattstigar finns mellan gravraderna. I kvarterets östra del står fortfarande flera äldre gravvårdar kvar och den allmänna linjen går att följa under åren 1898-1905. Längs kvarterets norra sida finns en ensam gravplats med bevarad stenram. Vid södra sidan finns en försänkt vattenbassäng och vattenkannor.

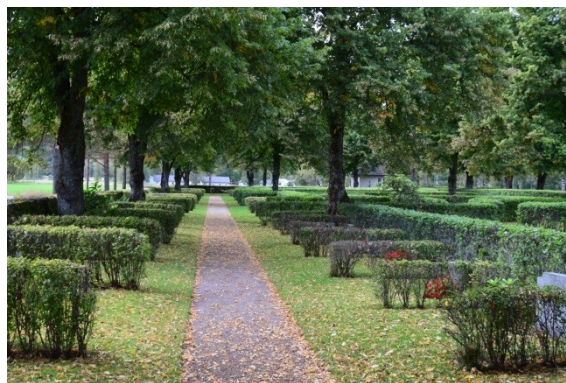
Kvarter 10 är ett f.d. allmänområde som omlagts. Rosor utgör bakgrund i gravraderna.

Kvarter 11-13 uppfattas som ett större sammanhängande område som sträcker sig österut från kvarter 10. Kvarteren är f.d. allmänområden som kännetecknas av många låga enkla gravvårdar, däribland järn- och träkors, som står tätt placerade i en gemensam gräsyta. Rygghäckar av häggmispel samt plattstigar finns vid vissa gravrader. Området smalnar av och är kilformat i öster där några stora lindar skänker skugga och rumslighet. I kvarter 11 har gravsättning skett 1905-1911. I kvarter 12 kan man följa gravsättning 1912-1917. I kvarter 13 har man gravsatt åren 1917-1918. Luckor förekommer, men endast någon enstaka gravvård av senare datum påträffas.

Kvarter 11-13 är f.d. allmänområden med bevarad karaktär. Foto taget från öster.

Kvarter 14-18 består av 1934 års utvidgningsområde. Här finns en trädkrans av lindar, vilket också finns planterat i en rad inne i kvarteren. Rygghäckar utgörs av amerikansk hagtorn och skiljehäckarna av måbär. I kvarter 18 finns rosor planterade som bakgrund till gravvårdarna. Familjegravar finns längs med kvarterens ytterkanter och längs med gångvägarna. Grusgångar genomkorsar kvarteren. Kvarter 14 består av en lång gravrad. Kvarter 15 lades om för vanlig gravsättning 1962. Här är grusgången ersatt med en bred skiffergång. I mitten av kvarter 16 och 17 finns korta rader med allmänna gravar i en gemensam gräsyta. Tidigare rosenplantering är borttagen. I kvarter 16 kan man följa en allmänlinje från åren 1935-1938 och i kvarter 17 en från åren 1941-1958. Luckor finns, men nya gravvårdar har ej tillkommit. Flertalet gravvårdar härrör från 1930-1950-talet och präglas av stor homogenitet, då de alla är låga och breda. I de allmänna raderna är gravvårdarna låga och enkla, däribland finns järn- och träkors.

Kvarteren i söder har en väl sammanhållen karaktär där lindar och häckar ger rumslighet.

F.d. allmänområde i kvarter 17.

Kvarter 19-22 består av 1969 års utvidgningsområde och benämns som nya kyrkogården. Området är ytmässigt stort och här finns fortfarande gravmark som inte är tagen i bruk. Stenmur omgärdar området i söder, väster och norr. I höjd med kvarter 21 slutar muren och den yttre avgränsningen utgörs istället av rosenbuskar. I gränsen mot gamla kyrkogården i söder finns en bred gräsyta där marken inte är planerad för gravplatser. Innanför entrén i sydväst finns en anlagd sittplats med en damm. Mot väster och norr finns en trädkrans av lönnar. I söder utgörs trädkransen av en rad med björkar. Mitt i kvarteren finns en rad med oxelträd. Yttre kvartershäck utgörs av häggmispel och som bakgrund till gravvårdarna finns rosor. I kvarteren är de större gångarna belagda med grus respektive gatsten. Mellan gravraderna finns plattstigar av skiffer.

Kvarter 23, urnlunden och minneslunden är belägna närmast älvbrinken på 1969 års område. Minneslunden är dock tillkommen senare och togs i bruk 1993. Urnlunden och minneslunden finns i en anlagd sänka med ett stort träkors längst ned. Övriga delen av kvarteret består av en plan gräsyta som inte tagits i bruk för gravsättning. Här finns dock en gång av gatsten och flera plattstigar av skiffer korsar gräsytan. En sittplats med en fast bänk finns strax nordost om urnlunden. Här finns också en servicestation omgiven av ölandstok.

Urnlunden omges av planterade björkar. Rosenbuskar utgör yttre avgränsning mot väster och en gångväg avgränsar i öster. I sänkan finns bågformade gravrader avsedda för liggande gravvårdar. Mellan gravraderna finns plattstigar av glava-skiffer. En gång av gatsten leder ned förbi korset. I den hästskoformade gräsytan runt korset finns minneslundens jordningsyta. Konstsmid Nils Forslund, Ransäter, har tillverkat de båda vas- och ljusbärarna som står placerade inom kvarteret.

Kvarter 19, här finns häggmispel, rosor, oxel och lönn. Gångarna är belagda med grus och gatsten. Mellan gravraderna finns plattstigar av skiffer.

Kvarter 21-22 är inte tagna i bruk ännu.

Kvarter 23, i urnlunden står ett högt träkors.

Ljusbärare av konstsmid Nils Forslund, Ransäter.

INSKRPTIONER OCH TITLAR

På Ransäters kyrkogård finns många intressanta yrkestitlar, symboler och släktnamn med koppling till järnhanteringen i Ransäter och Munkfors, däribland "Majoren och riddaren af Kungl. Svärdsorden Johan Gottschalk Geijer". Se även kapitlet *Mycket värdefulla gravvårdar*. Nära kyrkan vilar bl.a. de bruksägande familjerna och på de f.d. allmänområdena vilar bruksarbetarna och de mindre bemedlade i enskilda gravar. Högst upp i hierarkin återfinns titlar som; bruksegaren, brukspatron, bruksdisponenten, bruksförvaltaren, inspektoren, överingenjören, Martinförman och verkmästare. Här kan också nämnas brukstjänstemannen, ingenjör, maskiningenjör, övervalsmästaren och valsmästaren. På kyrkogården finns också titlarna smeden och smidesmästaren. Vid sidan av järnbruken kom skogen och trähantering att spela en viktig roll för sysselsättningen i bygden. Hit hör titlar som skogvaktaren, "f.d. extra skogvaktaren", skogsförvaltaren och sågmästaren. Jordbruket var självklart också en basnäring i socknen. Titeln hemmansägaren är vanlig och här kan också nämnas titlar som lägenhetsägaren, lantbrukaren, rättaren, faktorn och agronomen. Det har funnits gott om duktiga hantverkare i socknen och inom denna kategori finns titlar som skraddarmästare, skraddaren, bokbindare, målaremästaren, muraren, byggmästare, möbelbildhuggare och väverskan. Andra intressanta titlar är mjölnaren, köpman, handlanden och sotarmästare. Bland de ovanliga titlarna kan nämnas riksspelman, stadsarkitekten, ljudtekniker och en "F.d. förest. för Skand. emigr. Hemet i N. York". Av särskilt intresse är gravplatsen över landskapsarkitekten, tillika personen bakom Ransäters kyrkogårds gestaltning, Edvard Jacobson (+1976). Gravplatsen utgörs av en natursten i urnlunden, försedd med titel och därtill inskriptionen "naturvän-miljöskapare".

Inom socknens offentliga sektor förekommer titlar som doktor, provinsialläkare, rödakorssyster och vårdhemsföreståndaren. Inom skolväsendet finns titlarna folkskolläraren, handarbetslärarinnan, lärarinnan, lektor, fil. doktor och fil.mag. Vidare finns titlar som häradsdomaren, riksdagsmannen, ombudsman och 1:e länsassessorn. Det militära representeras av majoren, översten och en kapten. På kyrkogården vilar också en landsfiskal. Bland järnvägens anställda finns titlarna stationsinspektoren och stationskarlen. Inskriptioner med koppling till församlingen finns också; kyrkoherden, komministern, kyrkvärden, kyrkvaktaren, ringaren, klockaren och "organisten och folkskolläraren".

Av social- och samhällshistoriskt intresse är att det övervägande är män som getts titlar på de äldre gravvårdarna. Vid kvinnornas gravplatser finns ibland inskriptioner som mor, make, hustrun, änkan och fru. Endast några få kvinnliga yrkestitlar förekommer, se ovan.

På äldre gravvårdar, men även på några nyare, finns inskriptioner som bibelhänvisningar, psalmverser och sentenser; "Salige äro de renhjärtade ty de skola se gud", "Ty jag lever: I skolen ock leva", "En gyllene morgon Jesus är här", "Ej mer en blomma blott goda vänners stilla vänliga tankar", "Kanske jag lemnar hjertan kvar som klaga att från dem jag far; dock lefver och regerar, han som trösta kan, och sig de arma tager an", "De älskade livet och varandra", "Rum och namn väl Herren känner då han kallar sina vänner", "För alltid i våra hjärtan", "Älskade i lifvet saknade i döden", "Åt minnet af gossebarnet", "Frid över hans/hennes/deras minne", "Wälsignelse öfwer deras minne", "hon war snarliga fullkommen worden och hafver uppfyllt mång år".

Erik Gustaf Geijer har författat inskriptionen på dannemannen Petter Olssons grav (+1844); "Tack för hvar stund du hos oss har varit gode trogne och redlige vän. När våra dagar till ända ha farit råkas vi åter i glädje igen". Danneman har betydelsen duglig, pålitlig och redbar man. Titeln användes också för bondeståndets representanter fram till år 1866. Vid konstnären Robert Jäppinens grav (+2006) finns inskriptionen "Ett prisma för ett rundare klot". Rektorn Albert J. R. Sjögrens gravvård (+2001) har ortsnamnet Geijerskolan och inskriptionen "I dina händer befaller jag min ande". Kyrkogårdens mest välbesökta gravplats är Tage Erlanders familjegrav. Här berättar en inskription att han var "Sveriges statsminister 1946-1969".

VEGETATION

Träd

Den gamla kyrkogården har en trädkrans av lindar. Lindar är också planterade inne i kvarteren tillsammans med några enstaka lönnar. Två gamla ekar finns också, varav den ena står längs norra muren och den andra står vid kyrkogårdens östra sida. Rönner flankerar entrén norr om kyrkan, samt är planterade i en kort rad strax öster om kyrkan. Den nya kyrkogården har en trädkrans av lönnar mot väster och norr, samt en trädkrans av björkar i söder. Urnlunden och minneslunden i öster omges likaså av björkar. I kvarteren finns en rad med oxelträd planterade. Många björkar är planterade utmed landsvägen och i anslutning till parkeringsplatsen och församlingshemmet.

Häckar och buskar

På gamla kyrkogården har de äldsta kvarteren rygghäckar av häggmispel och skiljeäckar av måbär. I kvarter 10 och 18 som är omlagda finns rosor planterade som bakgrund till gravraderna. På 1934 års område utgörs rygghäckarna av amerikansk hagtorn och skiljehäckarna av måbär. Några förvuxna bergtallar återstår av en plantering längs kyrkogårdens sydöstra hörn. Den nya kyrkogården har yttre kvartershäckar av häggmispel, och rosor är planterade som bakgrund till gravraderna. Rosenhäck utgör även yttre avgränsning vid kyrkogårdens nordöstra del. Vid sittplatsen på nya kyrkogården finns några enbuskar. Vid en servicestation i anslutning till urnlunden finns ölandstok planterat. Utanför kyrkogården, i anslutning till församlingshemmet och parkeringsplatsen finns bl.a. ölandstok och oxbär.

Övrig plantering

Rabatter för sommarblommor omger sittplatsen och dammen på gamla kyrkogården. Liljor omger vattenbassängen i kvarter 10. Vid äldre gravplatser finns i flera fall perenner och buskar som planterats av gravrättsinnehavarna. Dessa utgör en del av kyrkogårdens gröna kulturarv. Som exempel kan nämnas funkia, kärleksört, hjärtbergenia och rododendron. Kyrkogårdsmurarna har en avtäckning av grästorv och sedumväxter, vilket vid sidan av sin praktiska funktion också har ett miljöskapande värde. Äldre mursträckor är mossbelupna vilket ger ett ålderdomligt uttryck.

OMGÄRDNING OCH ENTRÉER

Kyrkogården omgärdas på tre sidor av stenmur. I nordost finns en yttre avgränsningshäck av rosor. En mursträcka avgränsar också den nya kyrkogården från den gamla. I denna mur finns öppningar på flera ställen. Entréer till gamla kyrkogården finns framför kyrkans port i väster och norr, samt i anslutning till gravkapellet och den södra parkeringen. I sydost finns en ingång i muren som används av kyrkogårdspersonalen. Entré till nya kyrkogården finns i anslutning till församlingshemmet. Kyrkogårdens fyra huvudentréer är försedda med järngrindar, vilka bedöms vara tillverkade under 1900-talet.

Entré utanför kyrkans port i väster.

Entré utanför kyrkans port i norr.

Entré i anslutning till gravkapellet i sydväst.

Entré till nya kyrkogården, i anslutning till församlingshem och parkeringsplats.

ÖVRIGT

Meditationsplatser

På gamla kyrkogården finns en särskilt anlagd sittplats sydväst om kyrkan. Här finns en försänkt damm med fontän. Marken är belagd med oregelbundet formade skifferplattor. En rabatt med sommarblommor omgärdar platsen. Här står två utplacerade parksoffor. Runt om sittplatsen har fyra smideskors placerats. Här fanns ursprungligen låga fasta bänkar, av stenplintar och träsits. Platsen var då omgiven av en rosenplantering. En sittplats finns också vid gamla kyrkogårdens nordöstra hörn, i gränsen mot urnlunden och minneslunden. Här finns en fast gjuten bänk och marken är belagd med gatsten. På nya kyrkogården finns en gjuten bänk längs gångvägen nordost om urnlunden. På nya kyrkogården finns också en anlagd sittplats i sydväst, innanför entrén. Här finns en damm avtäckt med skifferplattor. Marken är likaså belagd med glavaskiffer. Vid dammen finns fyra fasta bänkar. Bakgrundsplantering utgörs av tre enbuskar. I omgivningen finns också björkar planterade.

Bänkar och belysning

Kyrkogården har flera sorters bänkar, både flyttbara och fasta. På den äldre kyrkogårdsdelen står lösa bänkar med vitt stativ och träsits. Här finns också parksoffor av modell Näfveqvarns bruk, med silverfärgade gavlar och grön sits. På nya kyrkogården finns fasta gjutna bänkar, med vitt stativ och träsits. I kvarteren står parkbänkar med originell utformning. Den gjutna gaveln är utformad som en knotig gren, målad i silver. Sitsen är av trä. Belysning finns i anslutning till kyrkan. Här finns svarta lyktstolpar med armaturer i klassisk gaslyktmodell, tillkomna under 1980-talet. Utanför kyrkans norra port och kyrkogårdsentré finns lyktstolpar med klotarmaturer i klarglas. Kyrkogården i övrigt saknar belysning.

Servicestationer

Kyrkogårdens servicestationer är försedda med vasställ, redskapsställ, säckhållare i trä med plåtlock, tunna för kompost samt enkla vattenposter. På gamla kyrkogården, i kvarter 10, finns en gjuten vattenbassäng och vattenkannor.

På gamla kyrkogården finns en sittplats med damm, omgiven av rabatter med sommarblommor.

På gamla kyrkogården, i gränsen till urnlunden och minneslunden finns en sittplats med gjuten bänk.

På nya kyrkogården finns en sittplats med fasta bänkar vid en damm avtäckt av glavaskiffer. I omgivningen finns enbuskar och björkar.

På nya kyrkogården finns ett antal parkbänkar med gjutna gavlar som liknar trädgrenar.

På gamla kyrkogården finns en gjuten vattenbassäng och vattenkannor. Här är liljor planterade.

Servicestation vid urnlunden. Här är ölandstok planterad.

Belysning väster om kyrkan.

BYGGNADER

Ransäters kyrka invigdes år 1672 och var då en timrad långhuskyrka utan torn och korsarmar. Tornet tillkom 1682 och under 1740-talet byggdes den om till en korskyrka. I samband med en restaurering utbröt en brand i december 1983, och kyrkan brann ned till grunden. Ritningar till en ny kyrka togs fram av arkitekt Jerk Alton, Kumla. Ransäters nya kyrka invigdes i februari 1986. Den nya korsformade kyrkan är utvändigt lik den gamla, men något mindre. Kyrkan har tresidigt avslutat kor i öster och västtorn. Liksom sin föregångare kröns tornet av en särpräglad huv i två avsatser. Väggarna är klädda med träpanel i bruten vit kulör. Taket är belagt med plåt. Även om konstruktionen är modern, återspeglar kyrkan den barocka träkyrkobyggnadstypen som är representativ för värmländska kyrkor från slutet av 1600-talet.⁴⁵

Ett gravkapell uppfördes i samband med 1934 års utvidgning, men härrör i sitt nuvarande utförande från 1950-talet. Arkitekt John Wästlund tog då fram ritningar för ett kapell med källarvåning, vilket motsvarar dagens byggnad.⁴⁶ Kapellet har putsade fasader i vit kulör och ett tälttak belagt med skiffer. Dubbeldörrarna är försedda med panel i rombmönster.

Förrådet tillkom troligen under 1930-talet och tillbyggdes västerut under 1960-talet samt under 1980-talet. Enligt uppgift är det en ombyggd f.d. likbod som tidigare stod i kyrkogårdens sydöstra hörn. Väggarna består av faluröd lockpanel och taket är belagt med korrugerad plåt.⁴⁷

Personalbyggnaden med garage uppfördes 1986 efter ritningar av Värmlands Husprojektering.⁴⁸ Väggarna är klädda med faluröd lockpanel och taket är belagt med tegel.

Församlingshemmet uppfördes 1986 efter ritningar av Jerk Alton Arkitektkontor AB.⁴⁹ Väggarna är klädda med faluröd lockpanel och taket är belagt med tegel.

Det f.d. skolhuset och Erlandergården, tillhör inte församlingen men ingår i miljön. Skolhuset uppfördes omkring år 1831.⁵⁰ Intill finns en lägre utställningsbyggnad som invigdes 1989.

⁴⁵ Enligt skylttext av Anna-Lena Nordström, Antikvarietjänst AB.

⁴⁶ Gravkapell, 27.5.1953 John Wästlund, Värmlandsarkiv.

⁴⁷ Torbjörn Thorén samt Förslag utbyggnad av bod, Munkfors 1964, Värmlandsarkiv.

⁴⁸ Personalbyggnad, 25.02.86 Värmlands Husprojektering, Värmlandsarkiv.

⁴⁹ Församlingshem, 10.09.1984 Jerk Alton Arkitektkontor AB, Värmlandsarkiv.

⁵⁰ Helger 1944.

Ransäters kyrka invigdes 1672, samt återinvigdes efter en brand år 1986.

Ett kapell uppfördes 1934, men härrör i sitt nuvarande utförande från 1950-talet.

Förrådet tillkom troligen 1930 och tillbyggdes under 1960-talet.

Personalbyggnaden med garage uppfördes 1986.

Församlingshemmet uppfördes 1986.

Skolhuset uppfördes omkring 1831. Erlander-gårdens lägre byggnad invigdes 1989.

SAMMANFATTNING AV RANSÄTERS KYRKOGRÅRDS KARAKTÄRSDRAG

Ransäters kyrka och kyrkogård ligger nära den gamla landsvägen. I nära anslutning ligger det gamla skolhuset och Erlandergården. Bebyggelsen är faluröd och tillsammans med församlingshemmet utgör de en samlad miljö.

Den gamla kyrkogården präglas av 1940-talets renovering. Kvarteren är rätlinjigt anlagda och familjegravarna är indelade av låga skiljehäckar. Grusgravar, stenramar och häckar har försvunnit i samband med rationaliseringar. Dock finns flera äldre gravplatser från 1800-talet och 1900-talets början bevarade, vilka bidrar till en ålderdomlig karaktär i kvarteren närmast kyrkan. De äldsta stenvårdarna höjer sig över häcknivå och omgärdas i vissa fall av smidesstaket och stenramar. Här kan bl.a. Geijers skifferhäll från 1814 nämnas, samt ett antal gjutjärnskors, smidesjärnkors samt några kalkstensvårdar. Av särskilt intresse är de gravplatser med koppling till den tidigare järnhanteringen. Kvarteren öster om kyrkan utgörs bl.a. av f.d. allmänområden med välbevarad karaktär. Området kännetecknas av många låga gravvårdar, däribland järn- och träkors, som står tätt placerade i en gemensam gräsyta. 1934 års utvidgningsområde söder om kyrkan har en väl sammanhållen karaktär. Familjegravplatserna är försedda med låga breda stenar och är prydligt avdelade genom låga måbärshäckar. I kvarterens mitt finns f.d. allmänområden bevarade med små enkla vårdar. Viktiga element som bidrar till den gamla kyrkogårdens karaktär är muren och häckarna. Plattgångar och plattstigar ger struktur i kvarteren. Trädkransen av lindar, med inslag av ek, är också betydelsefull för den äldre kyrkogårdens karaktär. Träden skänker skugga och rumslighet. Genom dem kan årstidernas växlingar följas. Genom trädens storlek och ålder tillförs också särskilda upplevelsevärden.

Den nya kyrkogården har en öppnare karaktär än den gamla kyrkogården. Här finns stora ytor gravmark som sköts, men som inte har tagits i bruk för gravsättning ännu. Kvarteren består av likartade gravvårdar i gemensam gräsyta. Skira rosenplanteringar utgör bakgrund till gravvårdarna. Trädkransen, muren och de yttre häckarna är viktiga element för att rama in det stora området och de olika avdelningarna. Plattgångar, plattstigar och gångar av gatsten ger struktur i området. Oxelträden i kvarteren bidrar också till att skapa rumslighet. I östra delen av kyrkogården är det höga träkorset i urn- och minneslunden en viktig blickpunkt tillsammans med utblickarna mot Klarälven. Björkar ger platsen i öster en särskild karaktär.

LAGSKYDD

Begravningsplatsen är tillkommen före 1940 och skyddas därmed av kulturmiljölagens 4 kapitel 13 § som säger "I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen för att väsentligt ändra begravningsplatsen". Tillstånd krävs alltid för utvidgning och för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler eller andra fasta anordningar. Detta skydd omfattar även de delar av kyrkogården som är tillkomna efter 1939.

Ransäters kyrka invigdes 1986 och är en av stiftets moderna kyrkor (uppförda efter 1940) som efter beslut år 1990 getts skydd enligt kulturmiljölagen. Vid frågor kring förändringar och tillstånd kontakta gärna Länsstyrelsen i Värmlands län.

ATT SÄRSKILT TÄNKA PÅ I FÖRVALTNING OCH ANVÄNDNING AV RANSÄTERS KYRKOGÅRD

Viktigt för helheten

- Utblickar mot Klarälven i öster är betydelsefull för kyrkogårdens karaktär. Vegetationen bör hållas undan så att siktlinjer bibehålls.
- Stenmuren som omger kyrkogården är ett viktigt arkitektoniskt element och avgränsar kyrkogården både fysiskt och symboliskt från omgivningen. Stenmuren ska bevaras.
- Kyrkogårdens ingångar med grindar av järn. Grindar ska bevaras och vårdas med traditionella material och metoder.
- Kyrkogårdens gångar bör ha bevarad sträckning och beläggning.
- Plattgångar, plattstigar och gångar av gatsten ger struktur i kvarteren och bör bevaras.
- Viktiga platser i anläggningen är särskilt anlagda sittplatser för kontemplation. Sittplatserna bör bevaras.
- Servicestationer ska vara noga planerade och anlagda så att de inte inkräktar på gravplatser.
- Urnlundens gestaltning, bl.a. med ett högt träkors, är en viktig blickpunkt på nya kyrkogården och ska bevaras.
- Mycket värdefulla gravvårdar, som är i församlingens ägo, ska inte avlägsnas från befintlig plats, ändras eller återupplåtas.
- Värdefulla gravvårdar, som är i församlingens ägo, bör bevaras och bör inte avlägsnas från befintlig plats. När en gravanordning som klassats som värdefull är/blir återlämnad kan gravvården/gravplatsen återanvändas, exempelvis genom att man slipar ned inskriptioner och gör nya. Dekor bör dock sparas. I de fall där inskriptionen bedöms vara av kulturhistoriskt intresse bör återupplåtelse ske utifrån vad som bedöms lämpligt i varje enskilt fall. En möjlighet är att man vänder på gravvården och gör en ny inskription. På så vis bevaras inskriptionen till eftervärlden. Återanvända gravvårdar bör förses med recyclingsymbol för att redovisa förändringen och för att uppmärksamma eventuell inskription på baksidan. I vissa fall kan originalstenen lämnas orörd och en ny liggande sten tillföras.

Viktigt för de olika delarna

- Placering av nya gravvårdar bör ske under överinseende av kyrkogårdsförvaltningen för att säkerställa att gravvården hamnar i rätt läge.
- Nya gravvårdar på återupplåtna gravplatser bör anpassas efter karaktären för respektive område, vad gäller storlek, form och material. Huvudmannen ska upplysa gravrättsinnehavare om vikten av att värna de kulturhistoriska värdena vid återupplåtelse av gravplats.
- Kvarter 1-9 utgörs av äldre familjegravar, däribland många med högt kulturhistoriskt värde. Tillförsel av nya gravvårdar i dessa kvarter ska ske under noga övervägande och anpassas vad gäller storlek, form och material för att harmoniera med miljön och omgivande gravvårdar. Återanvändning kan med fördel komma i fråga i dessa områden.
- Kvarter 6, förnyad gravsättning i den f.d. allmänlinjen bör undvikas.
- Kvarter 11-13 förnyad gravsättning i den f.d. allmänlinjen bör undvikas.
- Kvarter 11-13, vid de f.d. allmänområdena finns ett antal bevarade träkors. Att fortfarande kunna avläsa dessa gravmarkörer är av socialhistoriskt värde. Man bör bevara dessa så långt det är möjligt. Se kapitlet vård och underhåll. Bevaka namnskyltar som riskerar att lossna. När inte korset håller längre bör man tillverka en kopia. Gör den lika vad gäller material, form, storlek och bemålning. Var uppmärksam på detaljer som fasningar i ändträet, vilket är av betydelse, både för utseende och för vattenavrinning.
- Kvarter 14-17, har en tidstypisk karaktär som bör bevaras, med låga breda stenar. Tillförsel av nya gravvårdar ska ske under noga övervägande och anpassas vad gäller storlek, form och material för att harmoniera med miljön och omgivande gravvårdar. Återanvändning kan med fördel komma i fråga i dessa områden.
- Urnlunden är avsedd för liggande vårdar. Detta ska fortsatt följas.

Vegetation

- Yttre avgränsningshäckar bör bevaras.
- Kvartershäckar liksom rosor utgör bakgrund till gravvårdar. De är betydelsefulla för kyrkogårdens struktur och karaktär och bör bevaras.
- Strukturen med skiljehäckar i familjegravsraderna ska bevaras.
- Antagen trädvårdsplan ska följas. Äldre planteringsritningar och växtförslag bör vara vägledande om man önskar söka tillstånd för nyplanteringar.
- Äldre perenna växter vid gravplatser bör bevaras i möjligaste mån.
- Murens avtäckning av torv och sedumväxter bör bevaras. Avtäckningen har en praktisk funktion men också miljöskapande värden. Det är viktigt att sköta om muren så att inte för mycket skräp samlas i det gröna.

MYCKET VÄRDEFULLA GRAVVÅRDAR RANSÄTER

* = Återlämnad grav

Gravnummer: 01 1 1

Tillkomstår: 1952

Urvalskriterium: Inskription- titel, symbol. Carl F. Geijer var enligt uppgift disponent vid Lindesby Masugn i Järnboås, Örebro län.⁵¹

Karaktäristik: Hög smal gravvård med rak topp. Överst finns symbolerna av järnet, en fackla/gruvbloss och en hammare. Inskription: Bruksdisponenten Carl F. Geijer *22/11 1877 +26/6 1952 Margareta Geijer f. Strömquist *26/4 1897 +19/11 1972.

Gravnummer: 01 1 3-4

Tillkomstår: 1882

Urvalskriterium: Material- kalksten, hög ålder, lokal- och person-historia. Samuel Agaton Troili var son till Samuel Troili och Jeanne Marie Geijer, och bror till porträttmålaren Uno Troili. Han arbetade bl.a. som kantor i Göteborgs domkyrkoförsamling från 1860 till sin död 1882.⁵²

Karaktäristik: Liggande häll av kalksten. Hällen har två förhöjda namnplattor. Endast den vänstra namnplattan har inskription. Inskription: Samuel Agaton Troili född i Ransäter den 7 december 1821 död i Göteborg den 13 mars 1882.

Gravnummer: 01 1 5

Tillkomstår: 1835, 1926.

Gravplatsen har två gravvårdar.

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, hög ålder. Med halvbröderna Barthold och Johan Petter, delar sig släkten Dahlgren i två grenar. Johan Petter (1782-1849) var bruksförvaltare i Munkfors och godsägare. I denna grav vilar hans hustru Louise B. Dahlgren (1787-1835), samt barnbarnen Elin Hultgren och Carl Hultgren. Johan Petter vilar dock i den Dahlgrenska familjegraven på Hammarö kyrkogård.

1. Karaktäristik: Gjutjärnsskor med inskription på båda sidor. Vid basen finns en urna i relief, bemålad med guldfärg. Inskription: Åt minnet af J. P. Dahlgrens ömt älskade maka fru Louise B. Dahlgren född Sundström f. 6/8 1787 d. 26/2 1835. Inskription baksidan: Hon var snarliga fullkommen worden och hafver uppfyllt mång år.

2. Karaktäristik: Låg gjutjärnsvård med spetsig topp. Överst finns en korssymbol. Inskription: Barnbarnen Elin Hultgren 1853-1912 Carl Hultgren 1855-1926.

⁵¹ Svensk industrikalender 1947, www.runeberg.org.

⁵² www.geni.com, www.wikipedia.se.

Gravnummer: 01 1 6
Gravplatsen har fyra gravvårdar.

Tillkomstår: 1912-1936

Urvalskriterium: Samhälls- och personhistoria, lokalhistoria. Här vilar Sveriges f.d. statsminister Tage Erlander tillsammans med sin hustru Aina och sonen Bo. Här vilar också Tage Erlanders far och mor samt två syskon – Janne och Anna. Erik Gustaf Erlander var kantor och skollärare. Familjen var bosatt i det f.d. skolhuset mitt emot kyrkan, numera museibyggnad tillhörande Erlandergården.

1. Karaktäristik: Den stående gravvården är utformad likt en tempelgavel. Inskription: E. G. Erlanders familjegrav.
2. Inskription: Erlander Erik Gustav 26/9 1859 – 10/5 1936 Alma Christina 4/3 1869 – 24/9 1961 Janne 21/1 1893 – 5/12 1912 Anna 31/12 1894 – 6/8 1972.
3. Inskription: Tage Erlander 13/6 1901 – 24/6 1985 Sveriges statsminister 1946-1969 Aina Erlander 18/9 1902 – 24/2 1990.
4. Inskription: Erlander Bo 16/5 1937 – 5/2 2014.

Gravnummer: 01 1 7

Tillkomstår: 1912

Urvalskriterium: Inskription- titel, lokalhistoria. Ali Pierre Clement Thomann (1851-1912), kom från Schweiz men flyttade till Tyskland där han gifte sig. Till Sverige kom han omkring år 1890 och arbetade som verkmästare vid Munkfors bruk. Han var bosatt i Bogerud. Med hushållerskan Anna fick han sju barn. När första barnet skulle komma fick Anna resa till Göteborg för att undvika skandal. Han kunde inte gifta sig med henne eftersom han var i skilsmässoprocess med sin fru i Tyskland. Han hade inga barn i det första äktenskapet.⁵³

Karaktäristik: Hög smal gravvård. Namnplattan är oval med en korssymbol överst. Inskription: Verkmästare Ali Thomann familjegrav.

Gravnummer: 01 1 12

Tillkomstår: 1930, 1969

Urvalskriterium: Inskription- titel, lokalhistoria. Ringaren Jan Fredrik Simonsson (1839-1930) var gift med Johanna f. Jonasson (1851-1934).

Deras son Johan Werner Simonsson (1884-1969) arbetade som kyrkvaktmästare och bodde på andra våningen i sockenstugan tillsammans med sin fru, Frida Kristina Simonsson (1884-1980).⁵⁴

Karaktäristik: Låg, bred gravvård med rak topp. I mitten finns en stor korssymbol och överst finns en stjärnsymbol tillsammans med en banddekor. Inskription: Ringaren J. F. Simonsson, Kyrkvaktare J. W. Simonsson familjegrav.

⁵³ Uppgifter i Ransäters kyrkoböcker samt uppgift från Kalle Thomann, förmedlat av Lars-Åke Carlgren.

⁵⁴ Uppgifter i Ransäters kyrkoböcker samt uppgift från Tage Sätterkvist, förmedlat av Lars-Åke Carlgren. J. F. Simonsson var T. Sätterkvists farmors far.

Gravnummer: 01 1 15
Gravplatsen har två gravvårdar

Tillkomstår: 1884, 1927

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, hög ålder, inskriptioner. Korset är rest över Nils Petersson (1857-1884), torpare från Qvarnstaheden, samt hans mor, "hustrun" Anna Pettersdotter (1828-1887). Stenen intill är rest över brodern Peter Petersson (1853-1927). Han var byggmästare vid Nklj-banan och uppförde stationshus.⁵⁵

1. Karaktäristik: Gjutjärnskors med trepassformade korsändar. Inskription: Nils Petersson Qvarnstaheden *24/6 1857 +5/4 1884 Tit. 3:5.7. Inskription baksidan: Hustrun Anna Pettersdotter *9/1 1828 +21/5 1887 Sv. Ps. 482 v:6. 2. Karaktäristik: Låg gravvård med framsidan vinklad uppåt. Dekor i form av en hjärtsymbol omgiven av två kvistar. Inskription: Byggmästare P. Petersson *30/5 1853 +4/2 1927, Kärlek till hembygden besjälade honom. Donator till församlingen och hembygdsföreningen.

Gravnummer: 01 1 18

Tillkomstår: 1875

Urvalskriterium: Material- kalksten, inskription- titel, ortsnamn. Stor familjegrav med koppling till gården Åsen, Västana. Den äldsta av de fem gravvårdarna är här klassad som mycket värdefull. Anders Olsson var kyrkvård, nämndeman och ordförande i sockenstämman. Det berättas att dottern Karin skulle gifta sig, men att hon dog av rödsot år 1875.

Sonen Leonard, Lennart Andersson (1847-1914) övertog Åsen, men avled efter att ha fått ett träd över sig i skogen. Hustrun hette Augusta Katarina (1857-1943). Sonen Anders Lennartsson (1897-1983) och hustrun Märta (1909-1981) var bosatta på Åsen. En annan son, Wilhelm Lennartson (1888-1966) var bosatt på Åstorp.⁵⁶

Karaktäristik: Hög smal gravvård i kalksten. Överstycket har bruten topp och akroterier. Inskription: Här hvila kyrkovärden A. Olsson från Västana f.d. 4 dec 1812 d.d. 26 maj 1877 och hans kära maka Britta Olsson f.d. 1 jan 1813 d.d. 20 nov 1878 dess dotter Karin f.d. 17 april 1841 d.d. 1 juni 1875. Up.B. 14 kap 13 v.

Gravnummer: 01 1 19

Tillkomstår: 1887

Urvalskriterium: Inskription- titel, sentens, personhistoria, upplevelsevärde. Riksdagsman Olof Olsson (1812-1887) var ledamot av bondeståndet under riksdagarna 1856-1858 och 1859-1860. Olsson var även kommunalstämmans ordförande. Han bodde en tid i västra Olsäterstorp.⁵⁷ Efter första hustruns död gifte han om sig med Anna Andersdotter (1823-1902) och var bosatt i Gersheden. Gravvården, den s.k. Myrestenen, blev en gång delad mitt itu. Den ena halvan restes över hans första hustru Katharina Larsdotter (1811-1850) från Myre, och finns på Övre Ulleruds kyrkogård. ⁵⁸ Den andra halvan restes över Olof. Se även *Mycket värdefulla gravvårdar Övre Ullerud*.

Karaktäristik: Medelhög gravvård i sandsten med grovt huggna sidor. Överst finns en korssymbol. Inskription: R. M. O. Olsons familjegrav. Rum och namn väl Herren känner då han kallar sina vänner.

⁵⁵ Informantmöte Ransäter.

⁵⁶ Uppgift från Lennart och Tore Lennartsson, Åsen, Västana. Olof Persson var deras morfars farfar.

⁵⁷ Helger 1944.

⁵⁸ Uppgift från Gunnar Westlund, Myre. Olof Olofsson var hans farmors morfar.

Gravnummer: 01 1 21

Tillkomstår: 1892-1921

Urvalskriterium: Inskription- titel. Stor familjegrav med koppling till gården Bengtsbol, Västanå. En av de fyra gravvårdarna är här klassad som mycket värdefull. Riksdagsmannen Olof Olson (1838-1921) föddes i Norra Råda och var hemmansägare i Södra Stensdalen. Han var ledamot i Riksdagens andra kammare 1888-1893. Den äldsta gravvården är rest över riksdagsmannens föräldrar, Olof Persson (1806-1891), (från Norra Råda) och hustrun Anna K. Bengtsdotter (1812-1892), Bengtsbol. En annan vård är rest över riksdagsmannens bror häradsdomaren Johan Olsson (1844-1924) och hustrun Maria Olsson (1849-1928) Bengtsbol. Deras barn tog sig namnet Ljungmark.⁵⁹

Karaktäristik: Hög smal gravvård med bruten, profilerad topp. Överst finns dekor/symbol i form av några grankottar inom en ram av stiliserade grankvistar. Inskription: Riksdagsmannen Olof Olson 1838-1921 Lena Olson 1834-1899.

Gravnummer: 01 1 26

Tillkomstår: 1909-1921

Urvalskriterium: Inskription- titel, symbol.

Karaktäristik: Hög smal gravvård med mjukt formad topp. Överst finns dekor/symbol i form av några grankottar inom en ram av stiliserade grankvistar. Inskription: Skogvaktaren Nils Jonsson 1841-1909 Maria Jonsson 1842-1921.

Gravnummer: 01 1 29

Tillkomstår: 1892, 1934

Gravplatsen har två värderade gravvårdar.

1. Urvalskriterium: Material- kalksten, titel, hög ålder. I kyrkoboken står Elisabeth Jansson noterad som änkefru från Munkfors. Hon var mor till bruksförvaltare Gustaf Jansson.⁶⁰

Karaktäristik: Hög tredelad gravvård av kalksten. Ett stort stenkors är placerat på en sockel. Namnplattan finns på mellansockeln. Vården har en fint bearbetad yta. Inskription: Fru Elisabeth Jansson Munkfors *1824 +1892.

2. Urvalskriterium: Material- gjutjärn, symbolik, person- och lokalhistoria. Gustaf Jansson (1850-1934) föddes i Ringshyttan, Nora socken, Västmanland. År 1880 engagerades han vid Munkfors bruk som verkmästare och chef för den metallurgiska avdelningen. Under åren 1884-1930 var han överingenjör och förvaltare vid Munkfors bruk. Gustaf Jansson hade stor betydelse för den svenska järnindustrins utveckling, dels genom förbättringar av martinprocessen och dess tillämpning, dels genom utarbetande av de metoder för kallvalsning av stål, som gjorde Munkfors bruks kallvalsverk världsberömt. Inom politiken representerade han en tid högern i Värmlands läns landsting. Han tilldelades 1921 Jernkontorets belöningsjetong i guld. Gustaf Janssons väg i Munkfors är uppkallad efter honom.⁶¹

⁵⁹ www.wikipedia.se, uppgift från Lennart och Tore Lennartsson, Åsen, Västanå.

⁶⁰ Ransäters kyrkoböcker förmedlat genom Lars-Åke Carlgren.

⁶¹ www.wikipedia.se

Karaktäristik: Gravhäll av gjutjärn placerad på en stensockel. Namnet står längst ned på hällen. Överst finns symbolen för järn samt två runda medaljonger, en avbildning av en belöningsmedalj, som utdelades av Jernkontoret till bruksägare som främjat bergshantering. Den ursprungliga gravyren är gjord av L. P. Lundgren. I den högra medaljongen finns inskriptionen "För flit och skicklighet i Bergsmannayrken". Den andra medaljongen har ett motiv som föreställer en rykande masugn, en gruvstuga på ett berg med uppföringstunna hängande på sin kedja. Mellan dessa ligger på marken en blåsbälg med kedja, ett städ i sin kubb, en grov tång, en skaffad stångjärnshammare och en merkuriestav (bl.a. symbol för handel och ekonomi). Överst finns järnsymbolen i strålar. Under motivet finns inskriptionen "MDCCCXXII", vilket ger året 1822, det år som medaljen började präglas.⁶² Inskription: Gustaf Jansson *den 11 oktober 1850 +den 23 april 1934.

Gravnummer: 01 1 31

Tillkomstår: 1895

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, inskription- titel, ortsnamn, psalmvers. I kyrkoboken står att Stina Maria Olsson var hustru till hemmansägaresonen P. Persson i S Borgeby, Sunne. Hon dog av lungrot.

Karaktäristik: Gjutjärnskors där korsarmarna avslutas med en trepassform. I varje korsarm finns en stjärnsymbol. Inskription: Hustrun Stina Maria Olsson Rudstorp född 7/10 1864 död 15/3 1895 Psalm 484 v. 5.

Gravnummer: 01 1 36

Tillkomstår: 1897

Gravplatsen har fyra gravvårdar.

Urvalskriterium: Material- kalksten, inskription- symbol, bibel- hänvisning, person- och lokalhistoria, kvinnlig titel på tilläggssten. Ingenjör Anders Gustaf Hellgren var chef bl.a. för tråddrageriet vid Munkfors bruk. Hans arbete var betydelsefullt för kallvalsningen i Munkfors. Han dog hastigt endast 42 år gammal. När han skulle begravas fraktades kistan och begravningsfölje med bogserångaren Bylgia. Lövklädda prämar på släp var avsedda för brukets arbetare. Disponent Reinhold Geijers slutord vid begravningstalet lär ha varit: Uddeholmsbolaget är berett att ge miljoner om vi hade Anders Gustav Hellgren tillbaka.⁶³

Karaktäristik: Stor familjegrav med bevarad stenram. Här finns en stående gravvård och tre mindre hällar av kalksten. Huvudgravvården är tredelad med ett stort kors placerad på en sockel. Namnplattan finns på mellansockeln. 1. Inskription: A. G. Hellgren *17:5 1855 +17:5 1897 hans maka Maria Elisabeth Ek *28:3 1861 +27:8 1939 Joh:s 3:16. 2. Inskription: Gustaf *26/1 1888 +15/3 1932 Julia *18/8 1927 +18/8 1943. 3. Inskription: Olof Hellgren *24/5 1891 +4/5 1965. 4. Inskription: Rödakorssyster Maja Hellgren *7/9 1893 +9/6 1949.

⁶² Sveriges och svenska konungahusets minnespengar, praktmynt och belöningsmedaljer, andra delen, www.runeberg.org.

⁶³ *Transporter på Klarälven, Ångaren Bylgia, Olle Olsson*, Föreningen Gamla Bruket i Munkfors 2016.

Gravnummer: 01 1 40
Gravplatsen har två gravvårdar.

Tillkomstår: 1899, 1918.

Urvalskriterium: Inskription- titel, lokalhistoria. Material- gjutjärn. I kyrkoboken står Petter Nilsson noterad som faktor från Munkfors. Lovisa Nilsson var född Svensdotter och står noterad som änka från Munkfors.

1. Karaktäristik: Medelhög smal gravvård i röd granit. Överst finns en korssymbol. Inskription: Faktor Petter Nilsson f. 1825 d. 1899 hustrun Maria f. Alsterin f. 1823 d. 1907 dottern Eleonora f. 1864 d. 1901 sonen Elis f. 1852 d. 1919 Sofia Borgman f. 1856 d. 1932.
2. Karaktäristik: Gjutjärnskors med rundade korsändar. I varje korsarm finns en korssymbol. Inskription: Lovisa Nilsson Munkfors *1836 +1918.

Gravnummer: 01 1 43

Tillkomstår: 1904

Urvalskriterium: Inskription- titel, ortsnamn, lokalhistoria.

Karaktäristik: Hög s.k. bautasten med stor polerad namnplatta. Inskription: Smidesmästaren Henrik Lindberg Munkfors *9/9 1830 +12/2 1910 hustrun Brita Cajsa Lindberg född Gäfvert *2/12 1831 +10/11 1904 dottern Lovisa *30/1 1864 +21/7 1908.

Gravnummer: 01 2 5-7
Gravplatsen har fem gravvårdar

Tillkomstår: 1844, 1847,
1854, 1878.

Urvalskriterium: Material- smidesjärn, hantverk, kalksten, hög ålder, inskription- ortsnamn, titel, vers av Erik Gustaf Geijer.⁶⁴

1. Karaktäristik: Smideskors med drapering och vindflöjel med årtalet 1878. Korset har två namnplattor, varav den ena vetter mot baksidan. De är dock svårlästa.

2. Karaktäristik: Medelhög gravvård av kalksten. Den övre delen är något utkragad och kröns av ett litet stenkors. Inskription: Här hvila hemmansegaren Olof Ericsson och dess hustru Catarina Pettersdotter.

⁶⁴ Eles 1979.

3. Karaktäristik: Hög gravvård med bruten topp och akroterier. Överst finns en ovanlig stjärnsymbol, med en inre cirkel, som liknar ett hjul med ekrar. Inskription: Här wilar dannemannen Petter Olsson från Jonsbohl född den 27 october 1774 död den 15 december 1844. Tack för hvar stund du hos oss har varit gode trogne och redlige vän när våra dagar till ända ha farit råkas vi åter i glädje igen (av Erik Gustaf Geijer).

4. Karaktäristik: Låg gravvård med bruten topp och akroterier. Inskription: Egnat åt minnet af gossebarnet P. Olsson från Ransäter född d. 12 october 1845 död d. 28 maj 1847.

5. Karaktäristik: Smideskors med drapering och vindflöjel med året 1854. Inskription: Karin Olsson Kärret.

Gravnummer: 01 2 8
Gravplatsen har tre gravvårdar.

Tillkomstår: 1875

Urvalskriterium: Tidstypisk, miljöskapande, inskription- ortsnamn. Stor familjegrav med bevarad stenram. Gravplatsen har koppling till gården Åmberg. Fredrik Julin var kyrkvård och riksdagsman från Åmberg. 1926 invigdes Ransäters hembygdsgård "Öster Hea". Fredrik Julin donerade en manbyggnad med uthus samt mark.⁶⁵ I kyrkoboken står att Mathilda Ellvin var husföreståndarinna från Ruda gård, Högsby i Kalmar län.

1. Karaktäristik: Hög polerad bautasten. Inskription: Jonas Jonsson Södra Omberg *14/9 1834 + 9/5 1892 Maria Jonsson född Stefansson *19/1 1831 + 2/12 1915 deras barn Leonard Julin *26/1 1864 +25/7 1883 Anna *21/3 1866 +4/6 1877 Samuel *30/11 1868 +8/4 1880 Hjalmar *4/8 1871 +19/12 1895 Otto *13/11 1875 +19/11 1875.

2. Karaktäristik: Stor rektangulär häll med järnringar i hörnen. Inskription: Kyrkvärden Fredrik Julin Åmberg *20/6 1873 +25/3 1941 hans maka Judith *20/10 1877 +6/11 1947.

3. Karaktäristik: Rektangulär polerad häll. Inskription: Mathilda Ellvin *11/8 1883 +9/4 1922.

⁶⁵ Helger 1944.

Gravnummer: saknas*,
placerad bredvid 01 2 9

Tillkomstår: 1851

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, hög ålder, inskription- titel, lokalhistoria. I kyrkoboken står att Johan Gustaf Gråberg var bruksrättare i Munkfors.

Karaktäristik: Gjutjärnskors. Vid basen finns en urna i relief. Överst finns symbolen av en åttauddig stjärna. Inskription: Rättaren I:G: Gråberg född 18 22/9 19 död 18 2/5 51 Ps. 491. V2.

Gravnummer: 01 2 15C

Tillkomstår: 1955

Urvalskriterium: Inskription- titel, sentens.

Karaktäristik: Stor rektangulär häll. Överst finns en korssymbol. Inskription: Stationsinspektoren Albin Andersson *10.3.1883 +25.1.1959 hustrun Anna Maria *15.9.1874 +23.10.1955 Störst av allt är kärleken.

Gravnummer: 01 2 16

Tillkomstår: 1920

Urvalskriterium: Inskriptioner- flera lärartitlar, varav en kvinnlig. Person- och lokalhistoria.

Karaktäristik: Låg bred gravvård med grovt huggen yta. I mitten finns ett stort försänkt kors. Inskriptionen finns i försänkta band. Inskription: Folkskolläraren K. G. Grundmark *1846 +1922 hustrun Laura G. H. född Skogström *1849 +1939 Folkskolläraren K. J. Grundmark *1844 +1920 Eleonora Grundmark Handarbetslärarinnan *1882 +1945.

Gravnummer: 01 2 17

Tillkomstår: 1860

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, hög ålder, inskription- titel, psalmvers, sentens. I kyrkoboken står att Hilda Wilhelmina Andersson kom från Munkerud. Dödsorsaken var mjölkkastning, vilket drabbade barnaföderskor. Sjukdomen beskrivs som en inflammation, och man trodde att den normala mjölkavsöndringen upphört, och att mjölken "kastat" sig på inre organ.

Karaktäristik: Gjutjärnskors i nygotisk stil på fyrkantig sockel. Rik dekor med fyrpass, strålar, timglas, nedåtvända facklor, ängel som bär på svärd samt två änglaflykter i mitten. Inskription: Fru Hilda Wilh. Andersson född Schagerström d. 8/3 1832 död d. 29/4 1860 Sv. Psb.n 468 v.13. Kanske jag lemnar hjertan qvar som klaga att från dem jag far; dock lefver och regerar han, som trösta kan, och sig de arma tager an.

Gravnummer: 01 2 18
Gravplatsen har två gravvårdar.

Tillkomstår: 1913, 1941

Urvalskriterium: Inskription- titel, hantverksmässig utformning, upplevelsevärde. Enligt uppgift är den stubbliknande gravvården lokalt huggen och stenen hämtad i skogen.

1. Karaktäristik: Hög smal gravvård med oval namnplatta. Inskription: Bokbindaren O. Th. Thorén *4/1 1841 +6/1 1913 hans maka Ida M. O. K. Thorén 1843-1920 familjegrav.

2. Karaktäristik: Låg gravvård utformad som en stubbe. Toppen är polerad och vinklad uppåt. Inskription: Bokbindare G. Th. Thorén 1865-1941.

Gravnummer: 01 2 32
Gravplatsen har två gravvårdar.

Tillkomstår: 1958

Urvalskriterium: Inskription- sentens, upplevelsevärde.

1. Karaktäristik: Medelhög och grovt bearbetad gravvård. Inskription: Karl af Geijerstam *17/8 1899 +14/10 1958 Bergliot af Geijerstam f. Nordenström *10/3 1900 +9/4 1964. De älskade livet och varandra. 2. Karaktäristik: Liten håll. Inskription: Guldís M. af Geijerstam f. Modin *9/1 1917 +17/11 1959.

Gravnummer: 01 3 1
Gravplatsen har två gravvårdar.

Tillkomstår: 1800-tal, 1944

Urvalskriterium: Material- järnstaket, inskription- titel, symboler, person- och lokalhistoria. Ulrika "Ulla" Johanna Holmberg var född Dahlgren och gift med Erik Holmberg (1819-1892), disponent för Uddeholms AB. Erik gifte om sig med Maria Adolfina Fabritius (1840-1880). Ett av deras barn var Olof, som föddes år 1874 i Norra Råda.⁶⁶ Olof Holmberg var den som efterträdde Gustaf Jansson som platschef på Munkfors bruk. Han var bosatt i en tjänstemannabostad i Munkfors som kallades Villa Peking.⁶⁷

1. Karaktäristik: Stor familjegrav omgärdad av järnstaket. Stolparna liknar facklor/gruvbloss. Huvudstenen är en s.k. bautasten med polerad framsida. Inskription: Fru Ulrika Holmberg f. Dahlgren *1825 +1861 hennes barn Erik *1849 +1855 Elisa *1858 +1861 Helena *1856 +1876 Erik *1861 +1886 Bengt *1860 +1893 hennes svåger Nils Holmberg *1832 +1852 samt sonen Krister *1852 +1934.

2. Karaktäristik: Stor rektangulär håll i kalksten. Överst finns järnsymbolen och en fackla/gruvbloss. Inskription: Öfveringenjören Olof Holmberg *1874 +1944 hans hustru Elin född Lefrén *1879 +1966 dottern Kerstin *1907 +1907.

⁶⁶ Elgenstierna 1915-16.

⁶⁷ Informantmöte Ransäter.

Gravnummer: 01 3 4

Tillkomstår: 1916

Urvalskriterium: Inskription- titel, lokalhistoria. Skräddarmästare Erik Larsson (1828-1916) var enligt kyrkoboken hemmahörande i Munkerud.

Karaktäristik: Hög smal gravvård med bruten topp. Inskription: Skräddarm. Erik Larsson familjegrav.

Gravnummer: 01 3 8

Tillkomstår: 1915, 1928.

Urvalskriterium: Familjegrav med bevarad stenram och omgärdning av stenstolpar förbundna av kätting. Ludvig Jansson (1844-1928) var gift med Maria f. Henriksson (1836-1915). Enligt folkräkningen arbetade Ludvig som stålbrännare och var bosatt på Tallåsen.

Karaktäristik: Låg tredelad gravvård med bruten topp. I överstycket finns stiliserade blommor. Livstenen liknar en tempelgavel och flankeras av två lägre sidostenar. Inskription: Ludvig Janssons familjegrav.

Gravnummer: 01 3 10

Tillkomstår: 1933

Urvalskriterium: Inskription- titel, ovanlig dekor, tidstypisk, miljöskapande. I kyrkoboken står Sven Fredrik Svensson noterad som f. rättare i Rånå.

Karaktäristik: Medelhög gravvård med ojäm topp. Överst finns en stor korssymbol med slingrande murgröna/vinblad. Inskription: Rättaren F. r. Svensson *1855 +1939 Karolina Svensson *1858 +1933.

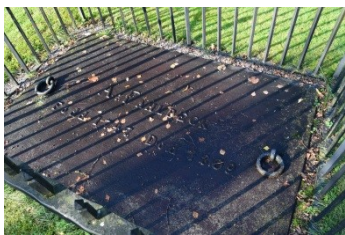
Gravnummer: 01 3 11

Tillkomstår: 1963

Urvalskriterium: Material- smidesjärn, hantverk, person- och lokalhistoria. Här vilar Jakob Geijer (1886-1963) och hustrun Pauline f. Söderlund (1898-1993). Jakob Geijers föräldrar var Karl Johan Mortimer Geijer och Katrina Johanna Eleonora f. Edén, dotter till prästen Johan Engelbrekt Edén. Pauline var läkardotter från Sollefteå. Hon kom till Stockholm år 1912 för att studera på Wallinska skolan. Jakob arbetade som försäkringsråd. Paret var bosatta i Stockholm, men brukade vistas i Ransäter. De fick en dotter som hette Ingrid (1922-2011).⁶⁸

Karaktäristik: Hög smidesvård med sköldliknande namnplatta. Inskription: Jakob och Pauline Geijers familjegrav.

⁶⁸ Uppgift från Ivar Kistner, dotterson till Jakob och Pauline Geijer.

Gravnummer: 01 3 14

Tillkomstår: 1800-tal.

Urvalskriterium: Material- järnhäll och järnstaket, person- och lokalhistoria. Anders Fahlbeck var född i Filipstad 1747 och dog 1809 i Kalhyttan. Han var bergsfogde i Värmland 1779-1786 och beskrivs som en framstående brukspatron. Vid sin död var han ägare till Ransätters bruks mellanhammare. Han var också delägare i många andra hyttor, bruk och egendomar. Flera hade han fått genom arv. År 1778 gifte han sig med Maria Lundgren (1755-1833), dotter till brukspatron Johan Lundgren i Filipstad. De fick sex barn tillsammans.⁶⁹ Efter Anders Fahlbecks död gifte Maria Lundgren om sig år 1811 med sin ungdomskärlek biskop Olof Bjurbäck. Den yngsta dottern Marie f. 1790 flyttade med till Ekenäs i Kil. Lyckan varade inte så länge då den unga Marie dog av blodstörtning samma år. Enligt traditionen tog hon sitt liv efter en bruten förlovning. Marias gravplats finns bevarad vid Apertins ödekyrkogård i Kil. Maria Lundgren och Olof Bjurbäck vilar i en av de s.k. biskopsgravarna på samma kyrkogård.⁷⁰

Karaktäristik: Stor gravhäll av järn försedd med två järnringar. Gravplatsen omgärdas av ett järnstaket. Inskription: A. Fahlbeck född 1747 död 1809.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 3.

Tillkomstår: 1885

Urvalskriterium: Person- och lokalhistoria, tidstypisk, miljöskapande. Bror Axel Gabriel Billman var vice komminister i Nedre Ullerud från år 1856. Han bodde på Risäter med sin hustru Louise f. Geijer. Biskopen gav dock Billman rådet att begära avsked, då han "kastade sig in i affärer" och dessutom var begiven på sprit. Avskedet kom i maj 1884. Familjen flyttade till Berget i Ransäter där han kort därefter avled i lunginflammation.⁷¹ Han står då noterad som bruksägare i kyrkoboken. Änkan Louise (Lovisa) Ulrika Billman bodde kvar med sina barn och i folkräkningen år 1890 står hon noterad som bruksägare till Ransätters Mellanbruk.

Karaktäristik: Hög och grovt huggen gravvård med försänkt namnplatta. Inskription: A. G. Billman 1827-1885 hans maka Louise f. Geijer 1842-1917 Barn Gustaf 1866-1887 Anna 1875-1892 Edvard 1870-1930.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 3.

Tillkomstår: 1814

Urvalskriterium: Material- skiffer, hög ålder, person- och lokalhistoria. Vården är rest över ägaren till Ransätters järnbruk Bengt Gustaf Geijer och hans hustru Ulrika Magdalena Geisler, föräldrar till skalden Erik Gustaf Geijer. E. G. Geijer vilar på Gamla kyrkogården i Uppsala.

Karaktäristik: Hög skifferhäll vars hela framsida upptas av inskription. Hällen är knäckt på mitten och stabiliseras därför av en järnram. Inskription: Bengt Gustaf Geijer född 1748 död 1814 hans älskade maka Ulrika Magd Geisler född 1760 död 1823 Wälsignelse öfwer deras minne.

⁶⁹ Svenskt biografiskt lexikon, www.riksarkivet.se

⁷⁰ Alsterlind 1955.

⁷¹ Blom 1975.

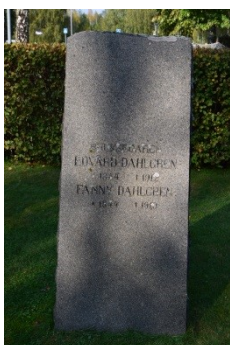

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 3.

Tillkomstår: (1848), 1909

Urvalskriterium: Inskription- titel, berättande, person- och lokalhistoria. Vården är rest över ägaren till Ransätters järnbruk, Barthold Dahlgren och hustrun Anna Carolina Svensson, föräldrar till Fredrik August Dahlgren (1816-1895), "Fredrek på Rannsätt". F. A. Dahlgren vilar på Norra Begravningsplatsen i Stockholm.⁷²

Karaktäristik: Hög smal s.k. bautasten med polerad framsida.
Inskription: Bruksegaren Barthold Dahlgren 1772-1848 och hans hustru Anna Carolina Svensson 1783-1853 barnbarnen reste vården 1909.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 3.

Tillkomstår: 1910

Urvalskriterium: Inskription- titel, person- och lokalhistoria. Johan Barthold Edvard Dahlgren var disponent och bruksägare till Ransätters bruksbolag. Han var också ledamot av andra kammaren 1879-1881.⁷³

Karaktäristik: Hög smal s.k. bautasten med slät framsida.
Inskription: Bruksegaren Edvard Dahlgren *1844 +1912 Fanny Dahlgren *1844 +1910.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 3.

Tillkomstår: 1821

Urvalskriterium: Material- skiffer, hög ålder, inskription- titel. Johan Henrik Werling (1775-1821) står i kyrkoboken noterad som brukspatron med bostadsort Munkfors. Enligt uppgift gifte sig J. H. Werling med Brita Beata Norén 1801. Samma år föddes en dotter, Sofia Werling.⁷⁴

Karaktäristik: Hög gravvård av skiffer, uppåt avsmalnande med bruten topp. Inskription: Här hwilar brukspatron Joh: Hinr: Werling född 1775 död 1821 Sörjd af maka och barn.

⁷² www.wikipedia.se

⁷³ www.wikipedia.se

⁷⁴ Jan Eurenus släktforskning förmedlad genom Lars-Åke Carlgren.

En person med samma namn, men född senare, omnämns också i Staf 1974; Bruksägare J. H. Werling (1802-1856), gift med Lovisa Augusta Dahlgren.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 3.

Tillkomstår: 1840

Urvalskriterium: Material- smidesjärnstaket, hög ålder, inskription-titel m m, person- och lokalhistoria. Johan Gottschalk Geijer var ägare till Ransäters bruk och bodde på Ransbergs herrgård med sin familj.⁷⁵

Karaktäristik: Grusgrav omgärdad av smidesjärnstaket. Gravvården är hög och tredelad med kraftig sockel och med en kraftig utkragad överliggare. Inskription: Majoren och riddaren af kungl. Svärdsorden Johan Gottschalk Geijer född den 16 maj 1773 död den 14 aug 1840 dess älskade maka Eva Magdalena Löfman född den 27 augusti 1784 död den 20 november 1848.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 3.

Tillkomstår: 1874

Urvalskriterium: Inskription- titel, sentens, person- och lokalhistoria. Lorentz Erik Wåhlén var brukspatron och gift med Eva Fredrika Geijer, dotter till Johan Gottschalk Geijer. Familjen var bosatt på Berget. Wåhlén bildade Ransäters bruksbolag tillsammans med Edvard Dahlgren år 1867.⁷⁶

Karaktäristik: Familjegrav med bevarad stenram. Hög s.k. bauta-sten med oval namnplatta. Under namnplattan finns en rektangulär platta med en sentens. Inskription: Brukspatronen L. E. Wåhlén f. 30/1 1814 d. 1/7 1874 hans maka Eva Fredrika Geijer f. 14/10 1814 d. 13/12 1880. Älskade i lifvet sagnade i döden.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 3.

Tillkomstår: 1844

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, inskriptioner, person- och lokalhistoria. Malin Danielsson (Magdalena Ulrika) var dotter till brukspatron Daniel Lalin och Louise von Heland. Hon gifte sig med Erik Georg Danielsson 4 juni 1843. Han arbetade för Uddeholmsverken och var bruksförvaltare i Munkfors. En månad efter bröllopet gjorde han en studieresa till Amerika. På resan hem underrättades han om att Malin och en nyfödd son borttryckts av scharlakansfeber.⁷⁷ Malins fostersyster Ulla von Heland gifte sig med F A Dahlgren. Traditionen säger att visan "Jänta å ja" skrevs till Malin.⁷⁸

Karaktäristik: Högt gjutjärnskors med inskription på båda sidor. Korsändarna är femuddiga och försedda med en stjärnsymbol. Vid korsets bas finns en ängel som håller en krans samt en nedåtvänd fackla. Text liksom detaljer i relief är bemålade med silverfärg. Inskription: Malin Danielsson född Lalin d. 10 febr. 1820 död d. 22 mars 1844 med en son 23 dagar gammal. Inskription baksidan: Salige äro de renhjärtade ty de skola se Gud Matth. 5 cap 8 v.

⁷⁵ Aronsson 2006.

⁷⁶ Staf 1974.

⁷⁷ Svenskt biografiskt lexikon, www.riksarkivet.se

⁷⁸ Informantmöte Ransäter.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 3.

Tillkomstår: 1864

Urvalskriterium: Inskription- titel, bibelhänvisning, hög ålder, person- och lokalhistoria. Sebastian Bernhard Geijer var son till Johan Gottschalk Geijer. Vid faderns död år 1840 blev han ägare till Övre Hammaren, Ransberg. Han var ogift vid sin död år 1864 och hans systrar och en systerdotter ärvde då bruket och Ransberg. En systerson, Edvard Dahlgren blev Ransbergs siste brukspatron. 1867 bildas Ransäters Bruksbolag.⁷⁹

Karaktäristik: Hög smal gravvård med bruten, profilerad topp, samt med en profilerad sockel. Inskription: Brukspatronen Sebastian B. Geijer född den 10 april 1813 död den 27 novbr. 1864 Mathei 5 cap. 8 vers.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 3.

Tillkomstår: 1857

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, hög ålder. Föräldrarna till gossebarnet Thomas G. Whittington (1856-1857) hette William Whittington och Karin Dorothea Moller.⁸⁰

Karaktäristik: Gjutjärnskors. Överst finns en åttauddig stjärnsymbol. Vid basen finns en urna i relief. Inskription: Thomas G. Whittington född 13/7 1856 död 27/1 1857.

Gravnummer: 01 4 1

Tillkomstår: 1881-1918

Urvalskriterium: Material- smidesjärnstaket, smidesvård, inskription- titel, symboler på staket, person- och lokalhistoria. Övervalsmästaren Per Pettersson Göthberg (1827-1918) och Anna Katarina Stålhandske var föräldrar till riksdagsmannen och övervalsmästaren Anders Henrik Göthberg (1860-1954) och ingenjören Karl Peter Göthberg (1869-1934), som båda är begravda i Munkfors. Se även *Mycket värdefulla gravvårdar Munkfors*.

Karaktäristik: Familjegrav med bevarat smidesjärnstaket. På grinden finns symbolerna av ett kugghjul, en s.k. krumcirkel, passare, vinkelhake och en tving. Gravvården utgörs av ett smidesjärnskors. Överst står inskriptionen "IHS". Korset är dekorerat med tre fastsatta åttauddiga stjärnor. På korset sitter två namnskyltar. 1. Inskription: Här vilar övervalsmästaren P. Pson Göthberg 29/4 1827 31/12 1918 och hans maka Anna Katarina född Stålhandske 4/7 1833 16/4 1881. 2. Inskription: Dottern Anna Maria Göthberg 8/12 1857 23/5 1930.

⁷⁹ Staf 1974.

⁸⁰ www.ancestry.se

Gravnummer: 01 4 5

Tillkomstår: 1895

Urvalskriterium: Inskription- titel, tidstypisk, miljöskapande. Nils Julin var bror till Fredrik Julin, Åmberg. Nils avled genom olyckshändelse när ett träd föll över honom.⁸¹

Karaktäristik: Hög s.k. bautasten. Inskription: Kyrkovärden Nils Julin Klaraborg *8/1 1862 +6/12 1915 Maria Julin *27/8 1869 +13/12 1911 deras barn Stefan *27/12 1894 +11/1 1895 agronomen Olle Julin 27/2 1907 +5/2 1997 makan Karin *25/7 1907 +18/2 1978.

Gravnummer: 01 4 6

Tillkomstår: 1880

Urvalskriterium: Inskription- titel, ortsnamn, tidstypisk, miljöskapande, bevarad ramgrav.

Karaktäristik: Familjegrav med bevarad stenram. Hög gravvård vars övre del består av ett stort kors mot en cirkel. Mitt på korset står "IHS". Inskription: Här vila hemmansägaren Jan Olsson Ransäterstorp 13/12 1824 25/12 1880 hustrun Lena Nilsdotter 13/2 1834 1/6 1901 sonen Olof Hedstrand 4/10 1866 3/12 1889.

Gravnummer: 01 4 7

Tillkomstår: 1926

Urvalskriterium: Inskription- titel, person- och lokalhistoria. Jonas Olsson Hedlund (1849-1926) var byggmästare vid Munkfors bruk. På initiativ av och med ekonomiskt stöd från Jonas, startade hans söner Petrus och Jonathan Hedlund år 1911 en mekanisk verkstad i Stockholm – AB Bröderna Hedlund. Senare blev även syskonen Olle, Ellen och Sven Hedlund verksamma i bolaget. De tillverkade järn- och stålkonstruktioner till större byggnationer. Det sägs att Bröderna Hedlund stålsatte Stockholm; Esseltehuset, Konserthuset, Stadsbiblioteket och Katarinahissen. 1948 instiftades "Petrus E. Hedlunds studiefond till minne av byggmästare Jonas O. Hedlund".⁸²

Karaktäristik: Familjegrav med bevarad stenram. Hög gravvård i klassicerande stil. Vården liknar en tempelgavel med två kraftiga pelare och en överliggare. Överst finns en stor korsymbol. Ovan namninskriftion finns dekor/symbol av en krans och en draperad svepning. Inskription: Byggmästare J. O. Hedlund Munkfors *17/9 1849 +26/6 1926.

Gravnummer: 01 4 8

Tillkomstår: (1849) 1931

Urvalskriterium: Inskription- titel, person- och lokalhistoria. Komminister Bengt Reinhold Piscator grundade en folkskola i Ransäter 1831, en av de första i landet.⁸³

Karaktäristik: Medelhög minnesvård med rak topp. Överliggaren har en tanddekor. Överst i namnplattan finns ett brinnande hjärta omgivet av två korslagda facklor. Inskription: Till minnet av Bengt Reinh. Piscator *1785 +1849 Komminister i Ransäter. Från 1824 folkskolans grundare i församlingen. Vid 100 årsminnets firande 1931 restes denna vård av Ransäters församling.

⁸¹ Informantmöte Ransäter.

⁸² www.hedlundsstiftelsen.se

⁸³ Eles 1979.

Gravnummer: 01 4 9
Gravplatsen har två gravvårdar.

Tillkomstår: 1859, 1954

Urvalskriterium: Inskription, titel, psalmvers. Klockaren Lars Larsson var född i Sunnemo och blev år 1832 Ransäters förste skollärare. Han efterlämnade sin egen levnadshistoria, vilken också finns sammanfattad i Nils Helgers bok om Ransäter från 1944. 1847 köpte han en gård i Tjärne. Eric Björn var hans svärson och kom från Stjärnsfors. Enligt traditionen var han på väg till Amerika men kom inte längre än till Ransäter, eftersom han träffade på gästgivardottern Christina i Tjärne. De byggde Björns gård. Landsfiskalen Gustaf Björn var barnbarn till Lars Larsson och tjänstgjorde i Bollnästrakten. Maria Björn var Gustafs ogifta syster. Hon finns omnämnd i dikten *Stugmöte*, i boken *Natta va full å stjärner* av Gunnar Ehne.⁸⁴

Karaktäristik: Gravvårdarna är höga, smala med bruten topp och akroterier. 1. Inskription: Klockaren Lars Larsson född d. 4 nov. 1798 död d. 22 apr. 1859 Ps. No 492 v.11. Eric Björn *1834 +1912 hans maka Christina *1835 +1931. 2. Inskription: Landsfiskalen Gustaf Björn född 1877 död 1960 hans maka Charlotta f. Pierrou född 1882 död 1966 Maria Björn född 1868 död 1954.

Gravnummer: 01 4 21

Tillkomstår: 1875

Urvalskriterium: Inskription- bibelhänvisning, tidstypisk, miljöskapande. Enligt kyrkoboken var Emanuel Pauvre inspektör på Ransbacka.

Karaktäristik: Hög smal gravvård med bruten topp. Överliggaren är något utskjutande. Inskription: Emanuel Pauvre född 1832 den 9 april död 1875 den 30 juli christus mitt lif och döden min vinning Fil 1:21.

Gravnummer: 01 4 22

Tillkomstår: 1868

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, inskription- berättande, upplevelsevärde, person- och lokalhistoria. Johan Fredrik Lundin föddes i Västergötland under fattiga förhållanden. 1842 började han som bokhållare i Uddeholm. Efter utbildning vid Teknologiska Institutet fick han ansvarsfulla befattningar inom företaget. 1856 tillträdde han som förvaltare vid Munkfors bruk och arbetade där fram till sin plötsliga död. Han utvecklade den s.k. Martinprocessen. År 1864 lyckades han som den förste i världen att göra en fungerande provsmältning.⁸⁵

Karaktäristik: Hög gjutjärnsvård i nygotisk stil. Gravvården har form av en vimperg med flankerande fialer och ett krönande kors. Under namninskriftens finns två nedåtvända facklor. Inskription: Johan Fredrik Lundin död d. 7 juli 1868 42 år 2 månader 20 dagar.

⁸⁴ Uppgift från Torbjörn Hedin, dotterson-dotterson till Lars Larsson.

⁸⁵ www.wikipedia.se

Gravnummer: 01 5 9
Gravplatsen har två gravvårdar.

Tillkomstår: 1914, 1918

Urvalskriterium: Inskription- titel, ortsnamn, tidstypisk, miljöskapande.

Karaktäristik: Gravvårdarna är tredelade med mellansockel. Toppen är pyramidformad. 1. Inskription: Lägenhetsägare Olof Stenström *22/7 1847 +7/4 1926 hustrun Britta K. Stenström *11/2 1842 +14/3 1914 Munkerud. 2. Inskription: F.d. Lantbrukaren Johannes Olsson Gersheden 6/11 1840 9/9 1918.

Gravnummer: 01 5 12

Tillkomstår: 1929

Urvalskriterium: Inskription- ortsnamn, ovanlig form, miljöskapande. Enligt kyrkoboken var Jonas Nilsson (1848-1939) gift med Amanda Olivia (1859-1929).

Karaktäristik: Gravvård av diabas, utformad som ett stort kors. Inskription: Jonas Nilssons Holsby.

Gravnummer: 01 5 22

Tillkomstår: 1905

Urvalskriterium: Inskription- titel, ortsnamn, lokalhistoria, tidstypisk, miljöskapande.

Karaktäristik: Hög smal gravvård med bruten topp, placerad på sockel. Inskription: Valmästaren Erik Nilsson Munkfors *8/7 1845 +27/2 1928 Kajsa Nilsson *15/10 1845 +28/9 1905.

Gravnummer: 01 5 33A

Tillkomstår: 1891

Urvalskriterium: Material- trä, inskription- titel, ortsnamn. Enligt uppgift var Anna Karolina född Stjernlöf (1854-1891) gift med August Lökvist (1854-1936). Han gifte om sig med Johanna Nilsdotter år 1894.⁸⁶

Karaktäristik: Träkors. Inskription: H V Hustrun Anna Lökvist Munkfors.

Gravnummer: 01 5 34

Tillkomstår: 1891, 1893

Gravplatsen har tre gravvårdar.

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, inskription- titel, ortsnamn, psalmvers.

1. Karaktäristik: Låg gravvård med bågformad topp. Framsidan är polerad och överst finns en korssymbol. Inskription: Hustrun E. F. Petterson Munkfors *1862 +1891 S. Ps. 476.
2. Karaktäristik: Gjutjärnskors med trepassformade korsändar. I varje korsarm finns en stjärnsymbol. Inskription: Hemmansegaren Olof Östlund Västanå *8/11 1828 + 25/10 1893 Ps 473.
3. Karaktäristik: Mindre höll. Inskription: Svårläst, dödsåret är möjligen 1890-tal.

⁸⁶ Uppgifter i Ransäters kyrkoböcker genom Lars-Åke Carlgren.

Gravnummer: 01 5 35

Tillkomstår: 1907

Urvalskriterium: Inskription- titel, Ortsnamn, tidstypisk, miljöskapande.

Karaktäristik: Hög tredelad gravvård med pyramidformad topp. Överst finns en korssymbol. Gravvården har linjedekor och dekor av murgröna/vinblad. Inskription: Hemmansägaren Petter Olsson *16/10 1845 +13/11 1923 hustrun Anna Olsson *23/6 1843 +6/11 1911 Wästanå sonen Oskar *11/5 1872 +2/2 1907.

Gravnummer: 01 5 37

Tillkomstår: 1915

Urvalskriterium: Inskription- sentens, ovanligt utformad gravvård.

Karaktäristik: Gravvård med pulpetform. Namnplattan är utformad som en uppslagen bok. Under boken finns ett palmblad. Inskription: A. H. Holmqvist Munkfors *1860 +1925 Frid över hans minne. Hans maka Maria *1858 +1915 Frid över hennes minne.

Gravnummer: 01 6 24

Tillkomstår: 1927

Urvalskriterium: Inskription- titel, Ortsnamn, tidstypisk, miljöskapande.

Karaktäristik: Familjegrav med bevarad stenram, försedd med stenkulor. Gravvården är hög och smal med polerad namnplatta och dekor. Överst i namnplattan finns en stor korssymbol. Dekor/symbol utgörs av två palmblad i ett band med rosett. Inskription: Hemmansegaren And. Henr. Larsson *9/2 1859 +5/2 1927 hustrun Emma Sofia *14/6 1860 +8/3 1939 Gersheden.

Kvarter 6 f.d. allmänområde i kvarterets östra del.

Gravnummer: 01 6 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 66, 69, 75, 81, 82, 84, 86, 101, 102, 113, 114, 116, 117, 118, 121, 122, 125, 137, 139, 142, 144, 147, 156-157, 161, 163, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 179, 180, 188, 190, 193, 195, 203, 208, 209.

Tillkomstår: 1919-1934

Urvalskriterium: Socialhistoria- gravvårdar av sten i en delvis bevarad allmänlinje. Många stenar har inget större egenvärde, men de är betydelsefulla som grupp, då det finns ett värde i att fortfarande kunna avläsa den s.k. allmänna linjen, där enskilda gravsatts utan gravrätt i löpande ordning. Gravvårdar av trä och järn säredovisas nedan. Gravvårdarna i den allmänna linjen är klassade som mycket värdefulla.

Karaktäristik: Den f.d. allmänlinjen består av en grupp gravvårdar vilka karaktäriseras av mindre högsnala stenar och liggande stenvårdar. Flertalet är enkla i utförandet och några har fint arbetad dekor. Inskriptioner: Stenarna är resta över enskilda och är i regel endast försedda med namn, årtal och Ortsnamn. Några stenar är endast försedda med ett förnamn, vilket ibland indikerar en barngrav. Någon gravsten har enbart inskriptionen Mor, utan namn och årtal. Här finns enstaka titlar som lägenhetsägaren och stationskarlen.

Gravnummer: 01 6 50

Tillkomstår: 1935

Urvalskriterium: Material- rostfritt järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Kors av rostfritt järn. Inskription: H. V. Sven Håkansson Gersbysätern.

Gravnummer: 01 6 83

Tillkomstår: 1928

Urvalskriterium: Material- trä, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Träkors. Inskription: Evelina Wallin 12.2.1903 28.4.1928.

Gravnummer: 01 6 120

Tillkomstår: 1925

Urvalskriterium: Material- trä, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Träkors med spetsiga korsändar. Inskription: Lena Norgren.

Gravnummer: 01 6 124

Tillkomstår: ca 1924-25

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: saknar namnplatta.

Gravnummer: 01 6 134

Tillkomstår: 1924

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Järnkors där varje korsände avslutas med en kulform. Inskription: Fru Gunilla Lidbäck född Kristiansson *14/4 1846 +19/1 1924.

Gravnummer: 01 6 138

Tillkomstår: 1922

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Järnkors där varje korsände avslutas med ett litet kors. Inskription: A. F. Hallberg.

Gravnummer: 01 6 153

Tillkomstår: 1922

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Järnkors, bemålat med vit färg. Inskription: Britta Maria Bäcklund född d. 26-10-1853 död d. 11-3-1922.

Gravnummer: 01 6 159

Tillkomstår: 1921

Urvalskriterium: Material- rostfritt järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Kors av rostfritt järn. Inskription: Karl Fr. Larsson Holsby.

Gravnummer: 01 6 200

Tillkomstår: 1919

Urvalskriterium: Material- trä, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Träkors. Inskription: Ivar Stenmark.

Gravnummer: 01 7 9

Tillkomstår: 1934, 1937

Gravplatsen har två gravvårdar.

Urvalskriterium: Inskription- titel, lokalhistoria, ovanlig gravvård. Carl Almstedt var enligt uppgift bruksförvaltare vid Ransbergs pappersbruk.⁸⁷ Lärarinnan Blenda Karlsson var vid sin död mantalsskriven i Nors socken.

1. Karaktäristik: Låg, tredelad gravvård. Mittenstenen har en stor korssymbol. Inskription: Bruksförvaltaren Carl Almstedt *1873 +1934 Amelie Almstedt *1882 +1961.

2. Karaktäristik: Fyrkantig häll. Inskription: Lärarinnan Blenda Karlsson *1888 +1937.

⁸⁷ Informantmöte Ransäter.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 7

Tillkomstår: 1823

Urvalskriterium: Material- smidesjärn, hantverk, hög ålder,
inskriftion- ortsnamn. Enligt kyrkoboken är korset rest över Lena
Nilsdotter från Södra Stensdalen.

Karaktäristik: Kors av smidesjärn. Inskriftion: Her under wiler L : ND
från Södra Stensdalen död den 27 april 1823.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 7

Tillkomstår: 1840-tal

Urvalskriterium: Material- smidesjärn, hantverk, hög ålder.

Karaktäristik: Kors av smidesjärn, med drapering och flöjel.
Inskriftion: Oläslig namnplatta, flöjeln är trasig och visar endast
början på ett årtal "184.."

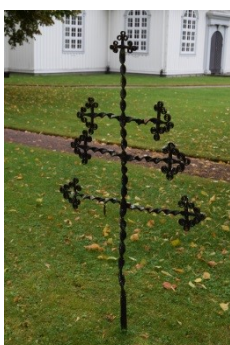

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 7

Tillkomstår: -

Urvalskriterium: Material- smidesjärn, hantverk, hög ålder.

Karaktäristik: Kors av smidesjärn. Inskriftion: Här vilar.... (resten
oläsligt).

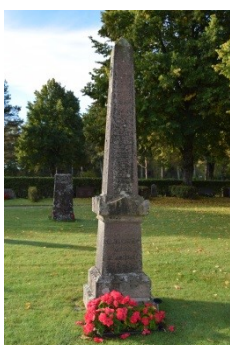

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 7

Tillkomstår: -

Urvalskriterium: Material- smidesjärn, hantverk, hög ålder.

Karaktäristik: Kors av smidesjärn. Inskriftion: Saknar namnplatta.

Gravnummer: 01 8 1

Tillkomstår: 1874

Urvalskriterium: Inskriftion- ortsnamn, tidstypisk, miljöskapande.

Karaktäristik: Fyrdelad gravvård med obeliskform. Stenen är
avsmalnande uppåt mot en pyramidformad topp. En mellandel
är försedd med akroterier. Inskriftion på sockeln: Nils Perssons
Åmberg familjegrav. Inskriftion på den övre stenen: Nils Persson
1825-1897 hustrun Stina 1828-1874 L. Magnus Larsson 1854-1900
hustrun Emma 1856-1899 Anders Nilsson 1859-1917 hustrun
Kristina 1855-1905 Patrik Nilson 1862-1950 hustrun Signe Nilson
1873-1912 Karl Nilson 1870-1948 Hulda Larson 1877-1949.

Gravnummer: 01 8 4

Tillkomstår: 1934, 1938

Urvalskriterium: Inskription- titel, ortsnamn, tidstypisk, miljöskapande. Anders Fredrik Gråberg (1859-1938) var gift med Anna Helena f. Borgman (1862-1934).

Karaktäristik: Medelhög gravvård med bruten topp. Överst finns ett stort kors. Inskription: F.d. extra skogvaktaren A. F. Gråberg Munkfors.

Gravnummer: 01 8 5

Tillkomstår: 1913

Urvalskriterium: Inskription- titel, ortsnamn, tidstypisk, miljöskapande.

Karaktäristik: Medelhög gravvård med bruten topp. Överst finns ett stort kors. Inskription: Skogvaktare E. Borgmans familjegrav Emil *1867 +1913 hustrun Emma *1873 +1944.

Gravnummer: 01 8 6

Tillkomstår: 1861, 1887,
Gravplatsen har fyra gravvårdar. 1903, 1976

Urvalskriterium: Familjegrav med bevarat järnstaket, material- gjutjärn, Inskription- titel, ortsnamn, psalmvers, berättande. Byggmästaren Erik Atterström arbetade enligt uppgift på sågverket i Munkfors. Han ska också ha gjort många arbeten åt Munkfors bruk.⁸⁸

1. Karaktäristik: Hög gravvård med bruten topp, placerad på en sockel. Överst finns en korssymbol. Inskription: Byggmästaren Erik Atterström *9/3 1815 +10/6 1887 Sv. Ps. No 491 v. 3. Hans maka i 2dra giftermålet Carolina Atterström *16/3 1840 +4/3 1905 Matth Ev. 5:9.

2. Karaktäristik: Gjutjärnskors. Vid basen finns en urna i relief och överst finns en stjärnsymbol. Inskription: Här hvil. hustrun A. Atterström född Hult *7/8 1815 död 30/6 1861.

3. Karaktäristik: Hög tredelad gravvård med bruten topp. Inskription: Familjegrav doktor Henrik Atterström *25/3 1863 +24/7 1903 hans maka Olga Atterström *16/10 1870 +2/12 1934 dotter Lisa Atterström *29/10 1897 +17/11 1939 Ljusne arbetare reste vårdan.

4. Karaktäristik: Häll med symbol av en strålande stjärna. Inskription: Provinsialläkare Erik Atterström 5/3 1896 - 11/10 1976 makan Margaret 13/12 1902 - 23/5 1993.

⁸⁸ Lars-Åke Carlgren.

Gravnummer: 01 8 8
Gravplatsen har två gravvårdar.

Tillkomstår: 1930, 1949,

Urvalskriterium: Inskription- titel, familjegrav med bevarad stenram. Gravplatsen har en speciell utformning med två gravvårdar placerade på ramen, mitt emot varandra. August Atterström var stadsarkitekt i Jönköping under åren 1901-1930.⁸⁹

1. Karaktäristik: Hög smal gravvård i klassicerande stil. Överstycket har en bågformad topp med sidoprofiler. På överstycket finns dekor/symbol av ett tempel. På gravvårdens sidor finns två höga pelare som bär upp två urnor/oljelampor. Över namnen finns symbol/dekor av tre stjärnor. Inskription: Stadsarkitekten Aug. Atterström 18 2/5 65 – 19 16/4 30 hans syster Elin Atterström 18 3/11 74 – 19 30/11 41.

2. Karaktäristik: Låg bred gravvård utformad som en tempelgavel. Överst finns symbolen av en oljelampa. Inskription överstycke: Maskiningeniör Erik Halén. Inskription på stenen: Agnes Halén f. Atterström *27.8.1882 +3.9.1949 Erik Halén *10.10.1878 +28.7.1964 dotter Ingrid Halén *22.5.1920 +14.3.2001.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 8.

Tillkomstår: 1848

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, hög ålder, inskription- titel, ortsnamn, psalmvers.

Karaktäristik: Gjutjärnskors. Vid basen finns en urna i relief. Inskription: Här hvilar hemmansegaren H. Håkanson från Munkebohl född i/6 1804 död 18 31/7 48 Ps: 344. v: 2.

Gravnummer: saknas,
placerad i kvarter 8.

Tillkomstår: 1858

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, hög ålder.

Karaktäristik: Gjutjärnskors med trepassform i korsändarna. Överst finns en stjärnsymbol. Inskription: Nils Andersson från Södra Åmberg född 10/6 1820 död 10/8 1858.

Gravnummer: 01 9 6

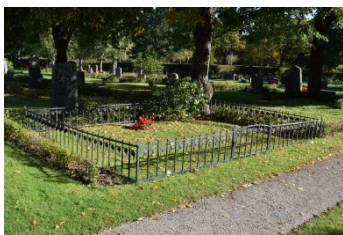
Tillkomstår: (1920) 1939

Urvalskriterium: Inskription- titel, lokalhistoria, tidstypisk, miljöskapande. Axel Ekman (1868-1939) var gift med Amalia f. Larsson (1873-1920). De bodde på Ransäters station. Sonen Hjalmar (1900-1941) var gift med Hanna Elisabet Ekman (1899-1981).⁹⁰

Karaktäristik: Låg bred gravvård med bågformad topp och sidoprofiler. På vardera sida finns dekor av ett kors med en blomsterslinga. Överst finns symbol av en oljelampa. Inskription: Stationsinspektör Axel Ekman familjegrav sonen Hjalmar maka Hanna.

⁸⁹ www.wikipedia.se

⁹⁰ Ransäters kyrkoböcker genom Lars-Åke Carlgren.

Gravnummer: 01 9 11

Tillkomstår: 1919

Urvalskriterium: Material- smidesjärnstaket, inskription- ortsnamn. Familjegrav för hemmansägaren Håkan Olsson (1855-1919) och hans hustru Karolina Henriksdotter (1866-1938), Kärret.

Karaktäristik: Familjegrav omgärdad av ett lågt smidesjärnstaket. Staketet har ett lövmotiv på varje staketstolpe. Gravvården utgörs av en enkel häll med en korssymbol. Inskription: Håkan Olsson Kärret.

Gravnummer: 01 9 12

Tillkomstår: 1805

Urvalskriterium: Material- smidesjärn, hög ålder, person- och lokalhistoria. Johan Fredric Adelheim Borgström fick Munkfors bruk genom ett arv, när hans faster, Caisa Adelheim, avled år 1794. Innan hade han studerat i Uppsala, och hade både juridisk examen som bergsexamen. Namnet Borgström tog han år 1800 efter sin farfar Johan Borgström på Borgvik. Flera unga adelsmän avsåg sig adelskapet detta år, även Johan Fredric, då de inte fick gehör för sina frågor i riksdagen. Det förfallna Munkfors bruk sköttes av inspektör Svanberg de första åren innan Johan Fredric trädde in. Bruket kom att moderniseras under den här tiden. Johan Fredrik gifte sig med Amalia Ehrenpreuss i Huskvarna år 1802 och familjen bosatte sig på Munkfors herrgård. Dottern Maria Christina föddes 1803. Hustrun blev dock sjuk och avled i december 1805. Dottern fick då flytta till släktingar i Huskvarna. Johan Fredrik valde att sälja bruket till grosshandlare Niklas Björnberg i Göteborg i början av år 1806. Johan Fredrik skulle fortsätta som förvaltare fram tills en svärson till grosshandlaren kunde ta över. Det går en berättelse från en kyrkvaktmästare till nästa i Ransäter, som säger att Borgström varje dag red till hustruns grav för att sörja. Natten den 28 december tog han sitt liv genom ett pistolskott, endast 29 år gammal. Eftersom han tog sitt liv fick han begravas utanför kyrkogårdsmuren. Enligt uppgift har hans stoft dock senare flyttats in till hustruns grav.⁹¹

Karaktäristik: Familjegrav omgärdad av ett smidesjärnstaket. På staketet sitter en namnplatta. Inskription: Brukspatron till Munkfors Johan Fredric Adelheim *15/4 1777 +27/12 1806 och hans maka Amalia Charlotta Ehrenpreuss *17/1 1780 +12/12 1805.

Gravnummer: 01 9 14

Tillkomstår: 1858

Urvalskriterium: Material- gjutjärn, hög ålder, inskription- ortsnamn. Enligt uppgift var Jonas Sonedsson en förmögen man som lånade ut pengar till bygdens folk. Innan han flyttade till Kvarntorp bodde han i Holsby.⁹²

Karaktäristik: Gjutjärnskors med trepassformade korsändar. Vid basen finns en urna i relief och överst finns en stjärnsymbol. Inskription: Jonas Sonedsson i Norra Qvarntorp född __1792 död 9/6 1858.

⁹¹ *Berättelser ur våra minnen*, Ransäter 2013. Föreningen Gamla Bruket i Munkfors 2014.

⁹² Uppgift från Lennart och Tore Lennartsson, Åsen, Västana. Jonas Sonedsson var deras morfars mormors far.

Gravnummer: 01 9 37
Gravplatsen har två gravvårdar.

Tillkomstår: 1905

Urvalskriterium: Inskription- titel, person- och lokalhistoria, tids- typisk, miljöskapande. I 1890 års folkräkning finns Nils Larsson Lind (1833-1905) noterad som hemmansägare och målare bosatt i Norra Åmberg. Han var gift med Cajsä Nilsdotter (1828-1907). I hushållet bodde då även barnen Olaus Fridolf f. 1862 (deko- rationsmålare) och Amanda Justina f. 1866, sömmerska. Enligt uppgift bodde de på gården Hagalund och det berättas att manbyggnaden var försedd med interiört måleri.

1. Karaktäristik: Hög s.k. bautasten med oval namnplatta.

Inskription: Målaremästaren N. Lindhs familjegrav.

2. Karaktäristik: Häll med oval namnplatta. Inskription: Folkskol- lärare Jan Peter Telning *4/6 1859 +13.7.1939 Amanda Telning f. Lindh *12.12 1866 +2.5.1940.

Gravnummer: 01 9 41B
Gravplatsen har två gravvårdar.

Tillkomstår: 1897, 1914.

Urvalskriterium: Inskription- titel, ortsnamn (M-s B=Munkfors Bruk), bibelhänvisning, lokalhistoria, tidstypisk, miljöskapande.

Karaktäristik: Gravvårdarna är uppåt avsmalnande mot en pyramidformad topp, samt är placerade på en sockel. Den senare gravvården har en korssymbol, linjedekor samt dekor av murgröna/vinblad. 1. Inskription: Här hvilar hustrun Joh. Math. Bergström M-s B. född d 25/11 1849 död d. 1/10 1897 Rom. 8:18. 2. Inskription: Martinförmän Anders Bergström Munkfors *7/10 1846 +25/12 1914.

Gravnummer: 01 9 42

Tillkomstår: 1890

Urvalskriterium: Inskription- titel, berättande m.m. Sven Johan Hedlund var bror till byggmästare Jonas O. Hedlund (se grav- plats 01 4 7). Sven Johan var en av många svenskar som emigrerade till Amerika under den här tiden. I New York tog medlemmar ur metodist- och baptistförsamlingarna initiativ till att starta ett emigranthem för att ta emot gäster utan egen bostad. År 1881 var ett hem i ordning med adress No. 3 Carlisle St. Forhyrts. I juli 1888 blev Sven Johan föreståndare på hemmet. Dock lämnade han sin plats redan år 1889 till följd av sin ned- brutna hälsa. Han reste då hem till Sverige.⁹³ I Ransäters kyrko- bok står han noterad som snickare boende hos en bekant i församlingen. Han avled av lungsot år 1890.

Karaktäristik: Hög gravvård med bruten topp. Överst finns en korssymbol. Inskription: F.d. förest. för Skand. Emigr. Hemet i New York S. J. Hedlund *30/11 1859 +17/3 1890 Minnet rest af en älskad vän H_A L_ N Uppen. 14:13.

⁹³ Berger 1918.

Gravnummer: 01 10 48B

Tillkomstår: 2006

Urvalskriterium: Personhistoriskt värde, konstnärligt värde, upplevelsevärde. Konstnären Robert Jäppinen föddes i Ingermanland, dåvarande Sovjetunionen 1924. Han flyttade in i Stenbäckens skola med sin familj 1960, och verkade där fram till sin död 2006. Jäppinens konstnärskap präglas av hans politiska engagemang. Arbetet för världsfreden hade störst betydelse. Jäppinen verkade inom flera områden som måleri, skulptur, grafik, film, performance och text.

Karaktäristik: Gravkors utformat av konstnären Thomas Strandberg, Uddeholm, i samarbete med Roberts son Armas Jäppinen. Olika material och former med ursprung i Ranådalen har satts samman med symbolvärden kopplade till Jäppinen. Grundidén var en korsarm av trä, en kotpelare av järn och en sten som grund. Stenen hämtades från Lämberget. Korsarmen är av eneträ, hämtad från Parkbacken vid Stenbäcken. På toppen placerades ett av Robert Jäppinens gamla konstverk (av en flottör), prydd med Roberts egenkomponerade världsflagga. Högst upp placerades en tupp, ett givet motiv, då Robert använt sig av tuppar i sin konst.⁹⁴ Inskription: Robert Jäppinen *1924 +2006 Ett prisma för ett rundare klot.

Gravnummer: 01 10 93-94

Tillkomstår: 1899, 1909

Gravplatsen har två gravvårdar.

Urvalskriterium: Inskription- titel, lokalhistoria. I kyrkoboken står Novendla Pauvfe med titeln "syster", samt "fröken" från Åtorp, Inspektoren Samuel Pauvfe står noterad som timmermärkare från Åtorp.

1. Karaktäristik: Häll. Inskription: Wendela Pauvfe *11/11 1828 +4/5 1899.

2. Karaktäristik: Medelhög gravvård med bruten topp. Inskription: Inspektoren Samuel M. Pauvfe *1842 +1909.

Kvarter 10

Kvarter 10, 11, 12, 13 f.d. allmänområden vid kyrkogårdens östra del.

Gravnummer kvarter 10: 01 10 95, 104, 111, 112, 119, 122, 123, 131, 135, 137, 146, 148, 149, 151, 154, 168, 169, 206, 241. Tillkomstår: 1898-1905.

Gravnummer kvarter 11: 01 11 15, 17, 41, 57-58, 61, 67, 71, 78, 82, 86, 88, 90, 109, 111, 115, 132, 136, 151, 154, 169, 170, 171, 172, 174, 179. Tillkomstår: 1905-1911.

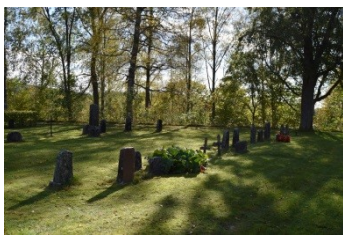
Gravnummer kvarter 12: 01 12 1, 2, 4, 15, 16, 19, 32, 39, 41, 42, 43, 44, 47, 49, 56, 68, 70, 72, 74, 80, 82, 83, 84, 85, 87, 91, 92, 94, 97, 98, 111, 113, 125, 126, 131, 143, 137, 138, 140, 150, 153, 155, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 168. Tillkomstår: 1912-1917.

Gravnummer kvarter 13: 01 13 6, 10, 15, 27, 29, 30, 32, 37, 46, 53, 55, 56, 58, 61, 62, 65, 69. Tillkomstår: 1917-1918.

Kvarter 11

⁹⁴ Läs mer om Robert Jäppinens gravvård i Armas Jäppinens beskrivning, i *Berättelser ur våra minnen Ransäter 2013*, Föreningen Gamla Bruket i Munkfors.

Kvarter 12

Urvalskriterium: Socialhistoria- gravvårdar av sten i en delvis bevarad allmänlinje. Många stenar har inget större egenvärde, men de är betydelsefulla som grupp, då det finns ett värde i att fortfarande kunna avläsa den s.k. allmänna linjen, där enskilda gravsatts utan gravrätt i löpande ordning. Gravvårdar av trä och järn särredovisas nedan. Gravvårdarna i den allmänna linjen är klassade som mycket värdefulla.

Kvarter 13

Karakteristik: Den f.d. allmänlinjen består av en grupp gravvårdar vilka karaktäriseras av mindre högsnala stenar och liggande hållar. Flertalet är enkla i utförandet och några har fint arbetad dekor. Här finns också några gravvårdar som är gjutna med marmorkross. Inskriptioner: Stenarna är resta över enskilda och är i regel endast försedda med namn, årtal och ortsnamn. Några stenar är endast försedda med ett förnamn, vilket ibland indikerar en barngrav. Några titlar förekommer; muraren, sågmästaren, hemmansägare, smeden, mjölnaren. Vid kvinnornas gravplatser finns inskriptioner som mor, hustrun och änkan.

Gravnummer: 01 10 47

Tillkomstår: ca 1898-1903

Urvalskriterium: Material- järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. Karolina Södervall var född 1855 och dog omkring sekelskiftet 1900. Maken Karl Johan Larsson Södervall (1857-1936) gifte om sig 1903.⁹⁵

Karaktäristik: Lågt järnkors. Inskription: Karolina Södervall Munkerud.

Gravnummer: 01 10 103

Tillkomstår: 1901

Urvalskriterium: Material- järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. År 1901 dog två kvinnor med samma namn och det är inte känt vem av dem som vilar vid detta kors. Kristina född Olsdotter år 1848 i Övre Ullerud, änka. Eller Kristina Pettersson född 1864 i Ransäter, ogift.⁹⁶

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Kristina Pettersson Munkfors.

Gravnummer: 01 10 201

Tillkomstår: 1903

Urvalskriterium: Material- trä, inskription- ortsnamn gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Träkors, spår av vit färg. Inskription: Gustav Jansson 28/2 1903 Stina Jansson 16/2 1903 Munkerud.

⁹⁵ Ransäters kyrkoböcker genom Lars-Åke Carlgren.

⁹⁶ Ibid.

Gravnummer: 01 11 33

Tillkomstår: 1906

Urvalskriterium: Material- järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Jan Lundkvist (1859-1906).⁹⁷

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: J. Lundkvist Munkfors.

Gravnummer: 01 11 40

Tillkomstår: 1905

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. Enligt uppgift hade Jakob Karlgren (1882-1905) förlorat ett ben av en hemmagjord påsksmällare. En vinterdag trillade han ned i Baggstabäcken, troligen nedanför kyrkan, och drunknade.⁹⁸

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Jakob Karlgren.

Gravnummer: 01 11 49

Tillkomstår: 1907

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Petter Gustaf Pettersson (1863-1907). Han var torpare, valsverksarbetare och smed.⁹⁹

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Petter Gustaf Pettersson.

Gravnummer: 01 11 62

Tillkomstår: 1906

Urvalskriterium: Material- järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar troligen Karolina Bengtsdotter (1842-1906) som var gift med Anders Olsson, Munkeud.¹⁰⁰

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Karolina Olsson Munkeud.

Gravnummer: 01 11 87

Tillkomstår: 1908

Urvalskriterium: Material- trä, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Agnes Berglund (1893-1908). Föräldrarna var Erik Berglund och Matilda Larsdotter. Hennes bror Ivar Berglund var ordförande i kommunalfullmäktige och skolstyrelsen.¹⁰¹

Karaktäristik: Träkors. Inskription: Agnes Berglund Munkfors.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Berättat av Ester Löf, Inga Malmkvist, förmedlat av Lars-Åke Carlgren.

⁹⁹ Ransätters kyrkoböcker genom Lars-Åke Carlgren.

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Ibid.

Gravnummer: 01 11 127

Tillkomstår: 1911

Material- trä, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar August Edberg (1833-1911).¹⁰²

Karaktäristik: Träkors. Inskription: August Edberg Munkfors.

Gravnummer: 01 11 139

Tillkomstår: 1910

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Oskar Broms (1891-1910), hemmason från Munkfors. Dödsorsaken anges vara tuberkulos.¹⁰³

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Oskar Broms.

Gravnummer: 01 11 142

Tillkomstår: 1910

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. Korset är troligen rest över Mina Teresia Wiman (1887-1910). Hon står noterad som valsarbetardotter, Munkfors, och dödsorsaken anges vara Paralysis cordis- hjärtförlamning.¹⁰⁴

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Wiman (svårläst).

Gravnummer: 01 11 163

Tillkomstår: ca 1911

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. Korset är troligen rest över Anna Sofia Wiman (1889-1911). Hon var dotter till valsare Lars Johan Wiman och Sofia Stålhandske. Dödsorsaken anges vara allmän tuberkulos.¹⁰⁵

Karaktäristik: Järnkors. Inskription:Wiman (svårläst).

Gravnummer: 01 11 164

Tillkomstår: 1911

Urvalskriterium: Material- järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Josef Wiman (1882-1911), valsare från Munkfors. Dödsorsaken anges vara lungsot.¹⁰⁶

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Josef Wiman Munkfors.

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Ibid.

Gravnummer: 01 11 165

Tillkomstår: 1911

Material- trä, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Jonas Persson Söderlund (1836-1911). Jonas var färjkarl och skötte färjan mellan Munkerud och Munkfors.¹⁰⁷

Karaktäristik: Träkors. Inskription: Här vilar Jonas Söderlund från Munkfors.

Gravnummer: 01 11 166

Tillkomstår: -

Urvalskriterium: Material- järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. Det råder osäkerhet om gravkorset står på rätt plats. I Ransäter fanns en person vid namn Ingeborg Jonsson (1830-1916).¹⁰⁸ Denna gravsättning bör dock ha skett "längre fram" i den allmänna linjen.

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Ingeborg Jonsson Munkfors.

Gravnummer: 01 12 34

Tillkomstår: 1913

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Nils Gustav Broms (1854-1913), Martinsarbetare och järnfraktare från Munkfors. Dödsorsaken anges vara strålsvamp, en infektion i munhålan.¹⁰⁹

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Nils Gust. Broms.

Gravnummer: 01 12 40

Tillkomstår: 1913

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Erik Broms (1893-1913), kallvalsare från Munkfors. Dödsorsaken anges vara lungshot.¹¹⁰

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Erik Broms.

Gravnummer: 01 12 53

Tillkomstår: 1913

Urvalskriterium: Material- järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Erik Jacobsson (1893-1913).¹¹¹

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Erik Jacobsson Munkfors.

¹⁰⁷ Gun Lööf, förmedlat genom Lars-Åke Carlgren.

¹⁰⁸ Ransäters kyrkoböcker genom Lars-Åke Carlgren.

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Ibid.

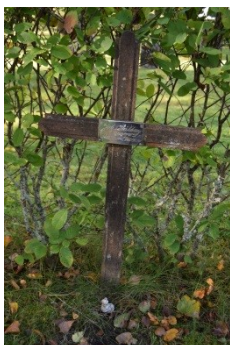

Gravnummer: 01 12 81

Tillkomstår: 1914

Urvalskriterium: Material- rostfritt järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Kors av rostfritt järn. Inskription: Anna Pallin Munkfors född 26/9 1897 död 6/3 1914.

Gravnummer: 01 12 106

Tillkomstår: 1915

Urvalskriterium: Material- järn, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Järnkors. Inskription: Joh. Stålberg Munkfors *22/4 1845 +29/5 1915.

Gravnummer: 01 12 110

Tillkomstår: 1915

Urvalskriterium: Material- trä, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar barnet Erik Arne Blomkvist född 1915-07-25 och död 1915-08-18.¹¹²

Karaktäristik: Gravvård av trä med spår av vit färg. Toppen är klädd med ett litet sadeltak av plåt. Över namnplattan sitter ett järnkors. Inskription: Erik. Arne. Blomkvist. Mossängen.

Gravnummer: 01 12 129

Tillkomstår: 1916

Urvalskriterium: Material- trä, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Karolina Magnusson (1850-1916).¹¹³

Karaktäristik: Träkors med spår av vit färg. Inskription: Karolina Magnusson Munkerud.

Gravnummer: 01 12 130

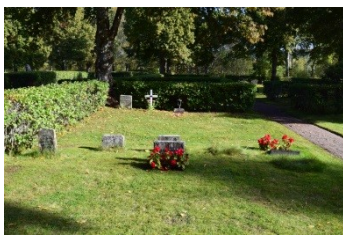
Tillkomstår: 1916

Urvalskriterium: Material- trä, inskription- ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Träkors med trepassformade korsändar. Spår av vit färg. Inskription: Karin Håkansson Mossängen.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Ibid.

Kvarter 16 och 17, f.d. allmänområden i kvarterens mitt.

Gravnummer kvarter 16: 01 16 1, 3, 4, 5, 6, 7*, 8, 10, 11, 18, 19, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 34, 35, 37, 44, 53. Tillkomstår: 1935-1938.

Gravnummer kvarter 17: 01 17 6, 7, 9, 13, 19, 21, 22, 24, 25, 30, 31*, 35, 37, 38, 41, 43, 45, 50, 51, 55, 57, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70. Tillkomstår: 1941-1958.

Urvalskriterium: Socialhistoria- gravvårdar av sten i en delvis bevarad allmänlinje. Många stenar har inget större egenvärde, men de är betydelsefulla som grupp, då det finns ett värde i att fortfarande kunna avläsa den s.k. allmänna linjen, där enskilda gravsatts utan gravrätt i löpande ordning. Gravvårdar av trä och järn särredovisas nedan. Gravvårdarna i den allmänna linjen är klassade som mycket värdefulla.

Karakteristik: Den f.d. allmänlinjen består av en grupp gravvårdar vilka karaktäriseras av mindre högsnala stenar och liggande hållar. Flertalet är enkla i utförandet och några har fint arbetad dekor. Inskriptioner: Stenarna är resta över enskilda och är i regel endast försedda med namn, årtal och ortsnamn. Några stenar är endast försedda med ett förnamn, vilket ibland indikerar en barngrav. Enstaka titlar förekommer som väverskan och skräddaren.

Gravnummer: 01 16 9

Tillkomstår: 1936

Urvalskriterium: Material- trä, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Träkors. Inskription: J. Bäckström.

Gravnummer: 01 16 17

Tillkomstår: 1937

Urvalskriterium: Material- trä, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Träkors. Inskription: S. J. Bäcklund f. 1854 d. 1937
Hanna Bäcklund f. 1894 d. 1967.

Gravnummer: 01 16 30

Tillkomstår: 1938

Urvalskriterium: Material- trä, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Karolina Bäckström (1893-1938).

Karaktäristik: Träkors. Inskription: K. Bäckström

Gravnummer: 01 16 51

Tillkomstår: 1940

Urvalskriterium: Material- trä, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Johan Schyman (1867-1940).

Karaktäristik: Träkors. Inskription: J. Schyman.

Gravnummer: 01 16 52

Tillkomstår: 1940

Urvalskriterium: Material- järn, inskription- titel, ortsnamn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde.

Karaktäristik: Konstfullt tillverkat järnkors. Inskription: Väverskan Kristina Pettersson 1853 – 15.09.1940 Ransäterstorp.

Gravnummer: 01 17 39

Tillkomstår: 1945

Urvalskriterium: Material- järn, gravvård i anslutning till f.d. allmänområde. I graven vilar Carolina Hallberg (1855-1945).

Karaktäristik: Järnkors med mindre kors i varje korsände.
Inskription: Carolina Hallberg.

Gravnummer: 01 23 44-45

Tillkomstår: 1976

Urvalskriterium: Inskription- titel, personhistoria.

Karaktäristik: Flat naturstenshäll belägen i urlunden.

Inskription: Landskapsarkitekt Edvard Jacobson 1897-1976 naturvän-miljöskapare.

Edvard Oskar Walentin Jacobson föddes i Lidingö församling 1897 och var son till nämndeman Albin Jacobson och Elin Wisth. Sin utbildning fick han vid Gnesta privata samskola (1913), Adelsnäs trädgårdsskola (1919-1921) samt Trädgårdshögskolan Dahlem i Berlin (1923-1924). Därefter följde anställning i Berlin (1922) och Italien (1924). Åter i Sverige blev han förstelärare vid Norrlands Trädgårdsskola (1925). Därefter blev han trädgårdskonsulent hos Värmlands hushållningssällskap (1928). Han var ordförande i Karlstads parkstyrelse (1947) och hade också andra engagemang, bl.a. i Värmlands fruktodlarförbund, Föreningen Sveriges trädgårdskonsulenter, Karlstads skönhetsråd och Sveriges pomologiska förening.¹¹⁴

Vid sidan av sitt uppdrag hos Värmlands hushållningssällskap var han verksam som landskapsarkitekt i egen firma. Han planerade många av länets kyrkogårdar, däribland Ransäters kyrkogård. Tillsammans med Sven Hermelin gestaltade han Rottneros park under 1930-50-talet. Jacobson utformade också grönytor i bostadsområden och centrumanläggningar med uppdrag runt om i Sverige och även utomlands. I Berlin deltog han i gestaltningen av stadsdelen Hansaviertel 1964, tillsammans med andra namnkunniga arkitekter som Le Corbusier, Arne Jacobsen och Alvar Aalto.¹¹⁵

Edvard Jacobson var bosatt i Karlstad. I sitt första äktenskap var han gift med Margit Ståhlberg, som avled 1945. År 1957 gifte han sig med Ethel Anderson som arbetade som hushållslärare. De fick barnen Marianne f. 1930 och Bibbi f. 1933.¹¹⁶ Edvard Jacobsons företag övertogs under 1970-talet av landskapsarkitekten Friedhelm Boes. Edvard Jacobsons ritningar och handlingar finns i dag vid Värmlandsarkiv.¹¹⁷

¹¹⁴ www.runeberg.org, vem är vem?

¹¹⁵ Välbevarade visioner, Svenska Dagbladet 13.9.2015.

¹¹⁶ www.runeberg.org, vem är vem?

¹¹⁷ Uppgift från Friedhelm Boes.

VÄRDEFULLA GRAVVÅRDAR RANSÄTER

* = Återlämnad grav

01 1 2	01 5 2	01 9 2
01 1 9A	01 5 3	01 9 7
01 1 10	01 5 5	01 9 8
01 1 11	01 5 8	01 9 10
01 1 16D	01 5 11	01 9 16
01 1 20	01 5 13	01 9 17
01 1 23	01 5 15	01 9 19
01 1 28	01 5 18	01 9 21
01 1 37	01 5 27	01 9 22
	01 5 28	01 9 24
01 2 4	01 5 31A	01 9 25
01 2 12	01 5 31B	01 9 26
01 2 15B	01 5 43	01 9 27A
01 2 21	01 5 45	01 9 27B
01 2 23	01 5 46	01 9 32
01 2 27	01 5 47	01 9 33
01 2 28	01 5 51	01 9 35
	01 5 53	01 9 36
01 3 3	01 5 54	01 9 38
01 3 7	01 5 55	01 9 39
01 3 13	01 5 59	01 9 41A
	01 5 60	
01 4 2		01 10 124
01 4 3B	01 6 12	
01 4 3C	01 6 14	01 14 2
01 4 4	01 6 17	01 14 7
01 4 10	01 6 18	
01 4 11	01 6 21	01 15 63-64
01 4 12	01 6 23	01 15 111
01 4 14	01 6 33	01 15 131
01 4 15	01 6 34	01 15 165
01 4 16*	01 6 36	
01 4 17	01 6 42	
01 4 18		
01 4 19	01 8 2	
	01 8 3	